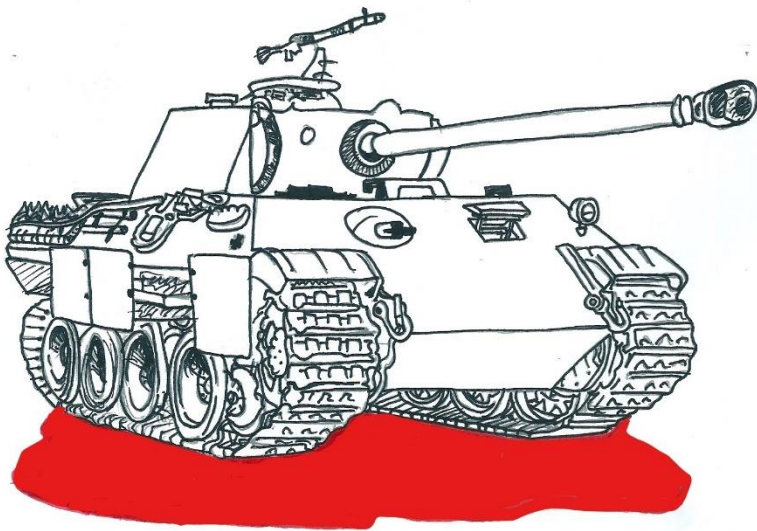

ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Αντιδικτατορικός αγώνας

ΑΝΤΙΣΤΑ

ΚΑΤΟ Η
ΧΟΝΤΑ

·Staff's·2018·

ΕΥΗ ΣΥΡΙΓΑ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΔΡΟΣΙΑΣ

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΣΧ. ΕΤΟΣ 2017-2018

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Εύη Συρίγα

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΑΦΙΣΑΣ: **Μαρία Τσαρσανίδου**

ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ:

Γιάννης Καρατζάς Γ'1

ΑΦΙΣΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ:

Στάθης Αποστολόπουλος

ΑΦΙΣΑ ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟΥ:

Άννα Παπαευαγγέλου

Έχουμε και ψηφιακό

Είναι πολλά

**Ένα βιβλίο, ένα μολύβι, ένα παιδί και ένας δάσκαλος
μπορούν να αλλάξουν τον κόσμο.**

Είναι αρκετοί

Ελπίζουμε!

Μαλάλα Γιουσαφζάι

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι μαθητές/τριες της Γ΄ Γυμνασίου διδάχτηκαν **Τοπική Ιστορία** σε συνδυασμό με τη **Σύγχρονη** εθνική Ιστορία. Γνώρισαν το **Αντιφασιστικό Μνημείο** στο πρώην στρατόπεδο **Διονύσου**, το οποίο συνδέεται με τον αντιδικτατορικό αγώνα την περίοδο της απριλιανής δικτατορίας (1967-1974).

Η μεθοδολογία της έρευνας της Τοπικής Ιστορίας υπαγορεύει **διαθεματικές προσεγγίσεις**. Σε αυτό το πλαίσιο οι μαθητές/τριες επισκέφτηκαν το **μουσείο** ΕΑΤ-ΕΣΑ-ΣΦΕΑ, παρακολούθησαν **θέατρο**, διάβασαν **λογοτεχνία**, μελέτησαν **εικαστικό υλικό** (πίνακες, γλυπτά εικαστικές συνθέσεις, μνημεία, αφίσες), είδαν ντοκιμαντέρ, ταινίες (**κινηματογράφος**), άκουσαν μελοποιημένους στίχους ποιητών και άλλα τραγούδια (**μουσική**), μελέτησαν **πηγές** (πρωτογενείς, δευτερογενείς, **προφορικές μαρτυρίες**, φωτογραφικό υλικό).

Στόχος ήταν η εμβάθυνση στη σύγχρονη εθνική Ιστορία, η βιωματική προσέγγιση της γνώσης, που αποκλείει τη στείρα απομνημόνευση. Επίσης, οι μαθητές/τριες να λειτουργήσουν ερευνητικά και δημιουργικά και να αναπτύξουν την ιστορική σκέψη. Απόρροια της ολιστικής προσέγγισης του γνωστικού αντικειμένου υπήρξε η εκπόνηση δραστηριοτήτων. Μέρος αυτών των εργασιών αποτέλεσε η **δημιουργική γραφή** και οι **αφίσες** που παρατίθενται.

Ευχαριστώ θερμά τους/τις μαθητές/τριες για τη συμμετοχή τους σε μια προσπάθεια να γίνει το μάθημα της Ιστορίας πιο ενδιαφέρον. **Ευχαριστώ** θερμά επίσης, την κα Μαρία Τσαρτσανίδου, καθηγήτρια Εικαστικών, για τη **Διαθεματική** συνεργασία στη δημιουργία αφίσας. Ακόμα, πολύ μεγάλο **ευχαριστώ** στον Γιάννη Καρατζά, μαθητή της Γ΄ Γυμνασίου για την ψηφιοποίηση του μεγαλύτερου μέρους των μαθητικών εργασιών. **Ευχαριστώ** πάρα πολύ την κα Έλλη Τζαβάρα, φιλόλογο, για τη **Διαθεματική** συνεργασία με το πρόγραμμα *Am I a European?* και την αμέριστη στήριξή της πολλαπλώς σε αυτή την προσπάθεια διδακτικής της Ιστορίας. **Ευχαριστώ** ιδιαίτερα όσους με δίδαξαν, με βοήθησαν, με εμπιστεύτηκαν και με στήριξαν για να προσεγγίσω την Ιστορία με έναν τρόπο που δε μένει μόνο στο σχολικό εγχειρίδιο.

Εύη Συρίγα

Ο πραγματικός άνθρωπος είναι εκείνος ο οποίος **έχει ανθρωπιά**, δηλαδή αξίες, που τον διαχωρίζουν από τον υπόλοιπο κοινωνικό περίγυρο. **Ενδιαφέρεται για τους συνανθρώπους του**. Δεν αρκείται στις προσωπικές του ανέσεις, αλλά επηρεάζεται από το κοινωνικό περιβάλλον. **Αντιδρά, αγωνίζεται** όχι μόνο για την ατομική ελευθερία του, αλλά και για την ελευθερία των συνανθρώπων του.

Χαρακτηρίζεται λοιπόν **από αλτρουισμό και συμπόνια** σε σκληρές περιόδους, κάτω από δύσκολες, βίαιες συνθήκες, όπως του δικτατορικού καθεστώτος.

Εβελίνα Βιβλάκη Γ΄1

Σ.Φ.Ε.Α. 1967-1974

**Αν θέλεις να λέγεσαι άνθρωπος
μπορεί να χρειαστεί να σε κλείσουν φυλακή για είκοσι ή και περισσότερα
χρόνια
μα εσύ και μες στη φυλακή θα θυμάσαι πάντοτε την άνοιξη,
τη μάνα σου και τον κόσμο.**

T. ΛΕΙΒΑΔΙΤΗΣ (1953)

Σ' αυτό τον κόσμο, που ολοένα στενεύει, ο καθένας μας χρειάζεται όλους τους άλλους. Πρέπει ν' αναζητήσουμε τον άνθρωπο, όπου και να βρίσκεται.

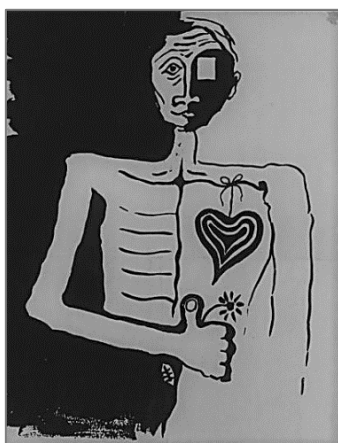
ΣΕΦΕΡΗΣ Γ. (1963), *Δοκιμές*, τ. 2:159. Αθήνα: Ίκαρος

Σε αυτό τον κόσμο, που ολοένα στενεύει, δεν έχουμε την πολυτέλεια να χάσουμε τον άνθρωπο μέσα μας. **Για να αποκαλούμαστε άνθρωποι πρέπει να δώσουμε τη μεγαλύτερη έμφαση στο εμείς**, να γίνουμε άξιοι ενός κόσμου τον οποίο συνυπάρχουμε με άτομα που χρειαζόμαστε. Τα χρειαζόμαστε, διότι δίχως αυτά είναι αδύνατο να κατασκευάσουμε ένα γερό εμείς, να ανεβαίνουμε τα σκαλοπάτια για έναν προορισμό ανθρώπινο, όπου θα βασιλεύει η αλληλεγγύη, η ενσυναίσθηση και το ενδιαφέρον για τους γύρω μας θα πηγάζει αστείρευτο. Η αποδοχή του συνανθρώπου σημαίνει πρόοδος. Προοδεύουμε σε κάτι πιο ισχυρό και ανώτερο από την έννοια του εγωισμού. Χτίζουμε μια ζωή όπου θα διατηρείται η ζωή του ανθρώπου χωρίς στερητικά και θα τηρούνται αξίες πολύτιμες.

Μιχάλης Καθαρός Γ'1

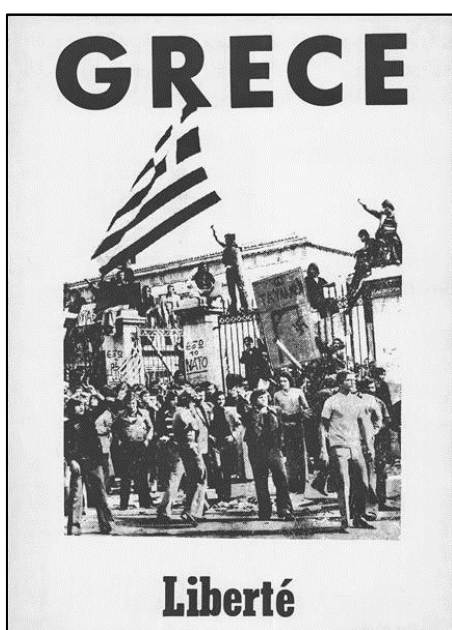
Ο Σεφέρης κλείνει την ομιλία στη Στοκχόλμη με μια φράση. Η φράση αυτή μπορεί να γίνει κατανοητή ως κάποια ευχή, ένας φόβος και ένας προβληματισμός του ποιητή για το μέλλον και τον κόσμο μας. Ζούμε σε έναν κόσμο που δημιουργούμε οι ίδιοι. Δίχως να χωράει κανένας άλλος και γινόμαστε εγωκεντρικοί και εγωιστές. Αυτός είναι ο λόγος που «χρειαζόμαστε όλους τους άλλους». Πλέον ο εγωισμός μας μας έχει απομονώσει και ζούμε νομίζοντας πως δε χρειαζόμαστε άλλους ανθρώπους, χωρίς να ξέρουμε αν στην πραγματικότητα είμαστε οι ίδιοι άνθρωποι. Ίσως έχουμε ξεχάσει τι είναι ο άνθρωπος, μπορούμε όμως να τον βρούμε ψάχνοντας γι' αυτόν. Και αν τον βρούμε, θα καταστρέψουμε τα τέρατα, γιατί **ο άνθρωπος έχει τη δύναμη να καταστρέψει κάθε τέρας**.

Υρώ Τσιβελεκίδη Γ'3

[Α.Σ.Κ.Ι.](#)

Οι μαθητές/τριες διάβασαν ποίηση, μελέτησαν την περίοδο της απριλιανής δικτατορίας (1967-1974) και τον αντιδικτατορικό αγώνα, άκουσαν μελοποιημένους στίχους ποιητών και έγραψαν τα δικά τους **ποιήματα**.

A.Σ.Κ.Ι.

Εδώ Πολυτεχνείο

Οι δικοί μας μεγάλοι
αναπολώντας την παλιά δόξα
των προγόνων βαθιά μέσα τους
ακολουθούν τα βήματά τους
παιδιά γεμάτα όνειρα
για την πορεία της ζωής τους
για τη δημοκρατία όταν χρειάστηκε
ύψωσαν το ανάστημά τους
δυνατά ακούγονταν συνθήματα
«ΕΔΩ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ»
σημαίες, τα παιδιά κρατούσαν στα χέρια
πατριωτικά τραγούδια,
αντηχούσαν στις γωνιές.
Η νίκη δε θα αργούσε
Την ημέρα αυτή γιορτάζουμε
αυτή για τους δικούς μας μεγάλους

Βάσια Ιωαννίδου Γ'1

Ήτανε νέοι, ήτανε νέοι, ήταν παιδιά
κι έτυχε να 'ναι και καλή σοδειά.

M. ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ (1973)

Πολυτεχνείο '73

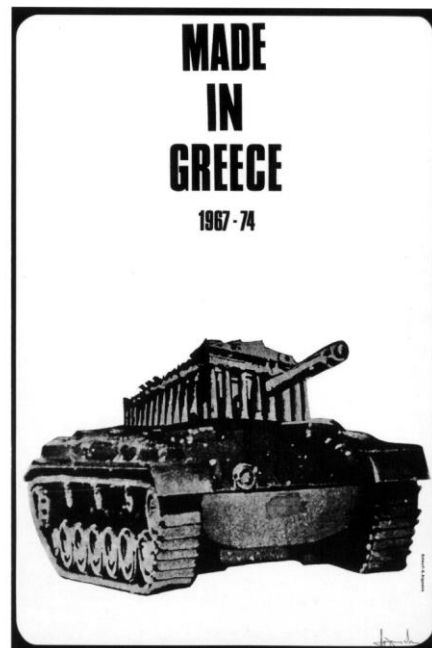
Οι δικοί μας μεγάλοι
έζησαν στιγμές από το Πολυτεχνείο
φώναζαν συνθήματα κατά της χούντας
και προστάτευαν το κτίριο με την ψυχή τους.
Θέλανε να πέσει η χούντα
για να έχουν την ελευθερία τους.
**Ακόμα και αν κάποιοι πέθαιναν
ο αγώνας τους δε σταματούσε.**
Τώρα εμείς κουβαλάμε τους
δικούς μας μεγάλους.

Χάρης Ευαγγελάτος Γ'1

Πάλης ξεκίνημα

**νέοι αγώνες
οδηγοί της ελπίδας
οι πρώτοι νεκροί.
[...]
Απάντηση θα πάρουν
ενότητα κι αγώνα
για νά 'βρουν ανάπαυση
οι πρώτοι νεκροί.**

ΑΛ. ΠΑΝΑΓΟΥΛΗΣ (1974)

[Α.Σ.Κ.Ι.](#)

Δικτατορία (1967-1973)

Οι δικοί μας μεγάλοι

μια μέρα του Απρίλη

έζησαν δικτατορία

και έχασαν δημοκρατία.

Και την ώρα που εκείνοι

Φώναζαν δυνατά,

τανκ εμφανίστηκε στην πόλη,

λίγο πριν χρόνια εφτά.

Άνι Κατσλισβίλι Γ΄2

17 Νοέμβρη 1973

(Χαράματα)

Συχάζει η τυραγνοπατημένη πόλη,
η βουερή.

[...]

Αλυχτούνε οι θεριεμένοι σκύλοι
στα περάσματα, όξω απ' τις κλειστές πόρτες,

καθώς στους τοίχους πληθαίνουν οι σκιές

κι απλώνονται τα γράμματα,

αιμάτινα, θαμπωτικά:

«για τον αγώνα και τη λευτεριά»

«για την πολύπαθη πατρίδα»!

ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

[Α.Σ.Κ.Ι.](#)

Η εκτέλεσή μου

Η εκτέλεσή μου ήρθε

Τα μάτια μου ψηλά στον ουρανό.

Τα δάκρυστά μου να κρατήσω δεν μπορώ

Σφίγγω τα δόντια μου

Τα χέρια μου γροθιά.

Τα όπλα βλέπω επάνω μου στραμμένα.

Η καρδιά μου σταματάει

Την οικογένειά μου σκέφτομαι

Μα δε λυγίζω σε αυτό.

Κανένας δε θα ήθελα

Στη θέση μου να βρίσκεται.

Η τελευταία λέξη που θα πω

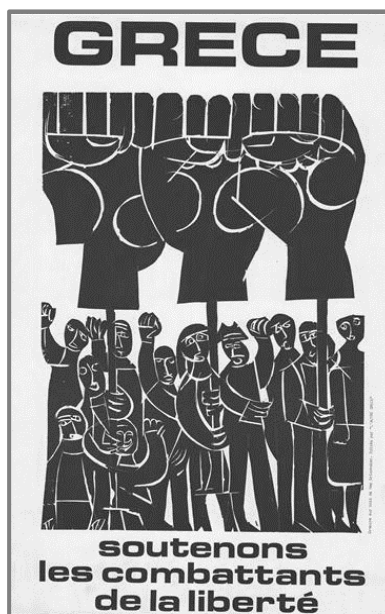
Είναι το αντίο

Και αυτή που θα ακούσω ο κρότος θα είναι.

Αυτό που με παρηγορεί είναι ότι

μια μέρα αυτός ο τόπος

θα ελευθερωθεί.

υποστηρίζουμε τους αγωνιστές
της ελευθερίας [Α.Σ.Κ.Ι.](#)

Αντέο Κότσι Γ'2

Υπόσχεση

Τα δάκρυα που στα μάτια μας

θα δείτε ν' αναβρύζουν

ποτέ μην τα πιστέψετε

απελπισιάς σημάδια.

Υπόσχεση είναι μοναχά

γι' Αγώνα υπόσχεση

(Στρατιωτικές Φυλακές Μπογιατίου, Φεβρουάριος 1972)

ΑΛ. ΠΑΝΑΓΟΥΛΗΣ

Οι μαθητές/τριες μελέτησαν πηγές, διάβασαν δημοσιευμένα κείμενα για την περίοδο της απριλιανής δικτατορίας (1967-1974) και έγραψαν **άρθρα**.

Η “αντίδραση” στην περιοχή του Διονύσου

Στο πλαίσιο της αντιφασιστικής πρωτοβουλίας των κατοίκων στην περιοχή του Διονύσου ένα μνημείο ξεχωρίζει μέσα στο κολαστήριο του πρώην στρατοπέδου Διονύσου. Μια ανθρώπινη φιγούρα με χαραγμένες έντονες γραμμές στην περιοχή των ματιών και καθηλωτικό βλέμμα. Το βλέμμα αυτό αντικρίζει το κενό και φαίνεται σαν να αναπολεί τα γεγονότα μιας άλλης εποχής που σημάδεψαν την ιστορία.

Λίγες γραμμές, κάποιες λέξεις σ’ ένα κομμάτι μάρμαρο οι οποίες θύμιζαν στον καθένα την στρατιωτική περίοδο της επταετίας (1967-1974). Υπό

το δικτατορικό καθεστώς και με επικεφαλής τον Γ. Παπαδόπουλο η περίοδος αυτή προκάλεσε την δυσφορία των κατοίκων.

Γνωστές αντιστασιακές εξεγέρσεις όπως το φοιτητικό κίνημα του Πολυτεχνείου έδειχναν την διάθεση των νέων της εποχής να ξεσηκωθούν ενάντια σε μια φασιστική κατάσταση που αδρανοποιούσε ιδέες και σκέψεις, ριζοσπαστικές αντιλήψεις για την εποχή.

Η νέα γενιά μέσα στον χώρο του Πολυτεχνείου μ’ όπλο της την φωνή και την πένα αναλαμβάνει την πρωτοβουλία να ξεσηκώσει την κοινωνία. Επίσης μέσα από τον χώρο των γραμμάτων και των τεχνών μια άλλη φιγούρα ξεπροβάλλει η οποία κινείται μεμονωμένα είναι ο Αλ. Παναγούλης. Κατά την περίοδο της χούντας ο Έλληνας πολιτικός μηχανικός και ποιητής κινείται κατά του Γ. Παπαδόπουλου. Με εργαλείο την πένα του και ποιήματα πρωτοποριακά αντιστέκεται ψυχικά και σωματικά σε κάθε είδος πόνου, στις 19 Αυγούστου 1968 δοκιμάζεται σκληρά αλλά είναι αποφασισμένος συνεχίζει τον αντιστασιακό αγώνα του.

Μια άλλη οργανωμένη επίσης κίνηση που σχετίζεται με αυτά τα μνημεία ιδεολογικά και ξεκινά από την θάλασσα είναι το ‘Ναυτικό κίνημα’’. Τον Μάιο του 1973 εκφράζεται μια ανησυχία στο πολεμικό ναυτικό. Η αλλαγή του καθεστώτος προβληματίζει πολλούς δημοκρατικούς αξιωματικούς. Το κίνημα τους, που ετοίμαζαν αξιωματικοί του πολεμικού ναυτικού για την ανατροπή της χούντας των συνταγματαρχών από το 1969, εκδηλώθηκε το 1973, με αρχηγό τον Σπ. Μουστακλή Επιπλέον, ο πλωτάρχης Ν. Παππάς εγκατέλειψε σχηματισμό σκαφών που μετείχαν σε άσκηση του ΝΑΤΟ, η οποία σχολιάστηκε από τον τύπο αρνητικά. Ο Παππάς και οι σύντροφοι του ζήτησαν πολιτικό άσυλο στην Ιταλία το οποίο πραγματοποιήθηκε τελικά.

Όλες αυτές οι αποτελεσματικές προσπάθειες, οι οποίες μαρτυρούν την αγωνία του ελληνικού λαού να διώξει τον φασιστικό ζυγό από πάνω του, παραδειγματίζουν τις επόμενες γενιές και αφυπνίζουν τις συνειδήσεις. Το πνεύμα της διαμαρτυρίας, της ελευθεροστομίας και της ελεύθερης σκέψης έχει εδραιωθεί πλέον στις συνειδήσεις του λαού.

Συνειδητά, λοιπόν κάθε φορά που χρειάζεται, το παρελθόν γίνεται παρόν και οι νέοι της χώρας μας δεν ξεχνούν να αντιδράσουν δυναμικά. **Το παρελθόν και οι προηγούμενες γενιές θυμίζουν πως ο καθένας ξεχωριστά και όλοι μαζί πρέπει να απαιτούμε κοινωνικές και πολιτειακές ριζοσπαστικές αλλαγές που βελτιώνουν την ποιότητα της καθημερινότητας.**

Αρίστος Βαλλιανάτος Γ΄1

Μια κυβέρνηση που δε φοβάται τίποτ' άλλο παρά τον λαό μπορεί να κρατήσει επί τόσο ακριβώς διάστημα όσο ο λαός δε φοβάται τίποτ' άλλο παρά την κυβέρνηση

ΒΟΛΦ ΜΠΙΡΜΑΝ

31/5/1973 Α.Σ.Κ.Ι.

Σκοτεινό Πολίτευμα

Πέμπτη 16 Νοεμβρίου 2017 - 10:55. Άρθρο. Αφίσα [Α.Σ.Κ.Ι.](#)

Χούντα, μια περίοδος που η οικονομία της χώρας γνώρισε σημαντική ανάπτυξη και η ανεργία μειώθηκε σε μεγάλο βαθμό. Βέβαια, η πραγματικότητα ήταν ότι η ανάπτυξη, ήταν ανάπτυξη για το κεφάλαιο και η ανεργία ενώ μειώθηκε, ο κόσμος δούλευε με μισθούς πείνας. Μια πραγματικότητα όξυνσης των ταξικών ανισοτήτων.

Ο κυριότερος μύθος που κυκλοφορεί σχετικά με τη χούντα είναι ότι αποτέλεσε μια εποχή που τα σκάνδαλα και η διαφθορά απουσίαζαν από τον πολιτικό βίο. ΨΕΜΑ... Είναι γεγονός ότι τα πρώτα χρόνια της στρατιωτικής δικτατορίας οι Έλληνες ευημερούσαν. Ωστόσο, η περίοδος της χούντας (1967-1974) συνδέθηκε με σκάνδαλα χρηματισμού και ευνοιοκρατίας. Μάλιστα, το 1973 ο πληθωρισμός ξεπέρασε το 30%,

γεγονός της άσπυτης οικονομικής πολιτικής. Νομοθετούσαν αυξήσεις μισθών των υπουργών, των υφυπουργών και του πρωθυπουργού δικτάτορα. Επίσης, οι δικτάτορες “τίμησαν” τις οικογένειές τους βολεύοντάς τες σε διάφορες θέσεις, ενώ στα χέρια των ανθρώπων του καθεστώτος έπεσε και το ταμείο της εκκλησίας. Τα παραπάνω μάς δίνουν ανάγλυφη εικόνα για το στρατιωτικό καθεστώς της επταετίας.

Όλα αυτά συντέλεσαν στην **εξέγερση του Πολυτεχνείου**. Γονείς έχασαν τα παιδιά τους, φοιτητές έχασαν τους συμφοιτητές τους, για να αποκτηθούν δύο πράγματα, **η Ελευθερία και η Δημοκρατία**.

Αφήνοντας το σημαντικότερο για το τέλος, τη λέξη ΠΑΤΡΙΔΑ. Λόγω της προσπάθειας του δικτατορικού καθεστώτος να ανατρέψει τον πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, αρχιεπίσκοπο Μακάριο, δόθηκε και εκμεταλλεύτηκε η ευκαιρία για εισβολή-κατάκτηση μέρους του νησιού της Κύπρου από τους Τούρκους. Η δικτατορία έρχεται αντιμέτωπη με την κρίση και καθώς δεν μπορεί να την αντιμετωπίσει, στις 23 Ιουλίου 1974 διαλύεται και η εξουσία παραδίδεται στους πολιτικούς.

Υρώ Τσιβελεκίδη Γ΄3

Μαρία Φίλιππα Γ΄3 (Γελοιογραφία του Κ.Μητρόπουλου)

**Ελλάς· πυρ! Ελλήνων· πυρ! Χριστιανών· πυρ!
Τρεις λέξεις νεκρές. Γιατί τις σκοτώσατε;**

Γ. ΣΕΦΕΡΗΣ, «Από βλακεία» (1968)

Οι μαθήτριες αφού μελέτησαν ομιλίες, δηλώσεις κατά της χούντα, προφορικές μαρτυρίες από την περίοδο της απριλιανής δικτατορίας (1967-1974) και τον αντιδικτατορικό αγώνα και έγραψαν τις δικές τους **ομιλίες** απευθυνόμενες στις δημοκρατικές χώρες της Ευρώπης.

Ιταλία 1922, Μπενίτο Μουσολίνι. Γερμανία 1933, Αδόλφος Χίτλερ. Ελλάδα 21η Απριλίου 1967, Γεώργιος Παπαδόπουλος. Εάν κάποιος εμβαθύνει στο φρικαλαίο ιστορικό παρελθόν, θα δει πως κανένας Μουσολίνι ή Χίτλερ δε δίσταζε να κάνει μαζικές εκτελέσεις, γενοκτονίες και βασανισμούς ή ακόμα και να αφανίσει μία ολόκληρη φυλή. Όλοι τους ξέρουμε. Οι ίδιοι φανατισμένοι εθνικιστές, οι ίδιοι δικτάτορες, οι ίδιοι τύραννοι που εμφανίζονται ξανά και ξανά στο πέρασμα της ιστορίας σε διαφορετικούς τόπους προκαλώντας τα ίδια τραύματα.

Αξιότιμα μέλη του Συμβουλίου,

Έχω την τιμή να βρίσκομαι εδώ σήμερα, ενώπιον 57 άλλων συμπατριωτών μου, ως εκπρόσωπος όλων των Ελλήνων πίσω στην πατρίδα.

Κλείνουν δύο χρόνια που έχει επιβληθεί στη χώρα μας το δικτατορικό καθεστώς. Ένα καθεστώς εντελώς αντίθετο από τις αξίες και τα ιδεώδη που ο λαός μας προσπάθησε και προσπαθεί να κρατήσει ζωντανά με αιματοχυσίες και πόνο. Η χώρα με τον πιο λαμπρό ήλιο, η γενέτειρα της δημοκρατίας, έχει σκεπαστεί από ένα μαύρο νέφος φωνών από την οδό Μπουμπουλίνας. Και οι φωνές αυτές στοιχειώνουν τα βράδια. Και βασανίζουν κι εμάς εδώ, συνειδητά ή ασυνειδήτα.

Η ταρατσα της Μπουμπουλίνας έχει το πιο γνωστό “πλυσταριό” στον κόσμο. Βασανιστήρια που δε χωρούν στον ανθρώπινο νου. Ανακρίσεις που σύμφωνα με τους συνταγματάρχες διακρίνονται στη λεγόμενη “πολιτισμένη”, που κάθε άλλο παρά πολιτισμένη είναι και “επιστημονική”, που κάθε άλλο παρά επιστημονικούς σκοπούς εξυπηρετεί, κτηνώδη και ανελέητα σωματικά και ψυχολογικά βασανιστήρια, απειλές και φιστίκια, όχι τους καρπούς, αλλά μία από τις πιο συνηθισμένες μεθόδους βασανισμού στην αργκό των βασανιστών.

Τα βασανιστήρια αυτά δεν αποτελούν μεμονωμένα περιστατικά ή παρεκτροπές των σωμάτων ασφαλείας, αλλά έχουν αναπτυχθεί στη βάση ενός συστηματικού σχεδίου του καθεστώτος, μαζί με τις εξορίες και τα στρατοδικεία, για τη σωματική και ηθική

εξόντωση των αντιπάλων του. Και ποιοι είναι αυτοί οι αντίπαλοι που τόσο λυσσασμένα κυνηγούν οι συνταγματάρχες; “Αι κομμουνιστάι”. Άνθρωποι σαν εμένα κι εσάς διώκονται και βασανίζονται υπό τις πιο σκληρές και άθλιες συνθήκες για τις πολιτικές τους απόψεις και ιδεώδη προκειμένου να αντιμετωπιστεί αυτό που οι στρατιωτικοί εκλαμβάνουν ως “κομμουνιστικό κίνδυνο”.

Το να σταθείς απέναντι στους βασανιστές σου σήμερα και να πεις “Είμαι κομμουνιστής” είναι η ύψιστη επαναστατική ενέργεια. Οι Έλληνες αντιστέκονται. Πάντα αντιστέκονταν. Η δικτατορία θα πέσει. Πρέπει να πέσει. Αλλιώς όλα για τα οποία έχουμε αγωνιστεί, θα χαθούν. Σε μια τέτοια λοιπόν στιγμή, απελπισίας και τρομοκρατίας, ζητούμε τη βοήθεια μιας Ένωσης δημοκρατικών εθνών. Να μη μας αφήσει στα χέρια εγκληματιών, βασανιστών και τυράννων και να βοηθήσει τη χώρα που ανεξάρτητα αν έχει χάσει τη δημοκρατικότητά της, έχει παραμείνει δημοκρατική στον πυρήνα της.

Δεν υπάρχει συνταγή για έναν τέλειο κόσμο. Κανείς δε μπορεί να την ξέρει. Ένα μπορώ να πω όμως με σιγουριά: Η βία, ο πόλεμος, τα βασανιστήρια, οι φυλακίσεις, η αιματοχυσία, η μισαλλοδοξία είναι οι έσχατες αθλιότητες του ανθρώπινου είδους που δε θα δημιουργήσουν ποτέ έναν τέλειο ιδανικό κόσμο, αθλιότητες που ονομάζονται “εθνοσωτήριες αρετές” από τους χειρότερους εγκληματίες, για να μπορούν να εγκληματούν χωρίς ενοχές. Έτσι και η αντίσταση γίνεται καθήκον μας. Έτσι και η Ευρώπη θα μας στηρίξει και δε θα αφήσει ένα δημοκρατικό κράτος να βυθιστεί στα μολυσμένα νερά της δικτατορίας. Προσέξτε γιατί είναι μεταδοτικά.

Εβελίνα Βιβλάκη Γ΄1

[A.S.K.I.](#)

Αξιότιμα μέλη του Συμβουλίου,

Λέμε πως η Ελλάδα είναι η καρδιά της δημοκρατίας. Στην Ελλάδα γεννήθηκε η έννοια της ελευθερίας, μιας ελευθερίας που θα πει ελευθερία του λόγου, επιβολή του αγαθού, δημιουργία μιας ζωής με αξίες. Όλα αυτά που στον σύγχρονο πολιτισμό ονομάζονται ανθρώπινα δικαιώματα, δημιουργούνται μέσω αυτής της ελευθερίας και μέσω της δημοκρατίας.

Τι συμβαίνει όμως σήμερα στην Ελλάδα; Μία ομάδα στρατιωτικών κατέλαβε την εξουσία με βίαιο τρόπο και με βίαιο τρόπο τσαλαπάτησε όλα αυτά τα δικαιώματα, που μέσα από τον πολιτισμό είχαν κατακτήσει οι άνθρωποι. Την ελευθερία του λαού να αποφασίζει για το πολίτευμα του, την ελευθερία για να εκφράζει τις ιδέες του και τις αντιλήψεις του, την δικαιοσύνη και την ισότητα.

Σας μιλάω σήμερα από την ασφάλεια που μου παρέχει ένα κράτος νομιμότητας, εδώ που βρίσκομαι ενώπιόν σας. Όμως υπάρχουν χιλιάδες άνθρωποι που έμειναν πίσω, χιλιάδες άνθρωποι που δε διάλεξαν τον εύκολο δρόμο της φυγής, αλλά αποφάσισαν να μείνουν και να αντισταθούν. Υπάρχουν πολλοί που υπομένουν πολλά, που προσπαθούν αθόρυβα, πολλοί που κρύβονται. Τους καταλαβαίνω όμως. Τους θαυμάζω όμως αυτούς, οι οποίοι επέλεξαν να αντισταθούν με κάθε τρόπο και για αυτούς θέλω να σας μιλήσω, να σας φωνάξω. Αυτοί βρίσκονται τώρα φυλακισμένοι σε χώρους κράτησης και βασανιστηρίων. Σε χώρους που η ανθρώπινη αξιοπρέπεια χάνεται. Στην ανάκριση, νέοι και μεγάλοι, άνδρες και γυναίκες υποφέρουν από τρομερά βασανιστήρια. Για τη μεθοδολογία των βασανισμών μπορούν να ειπωθούν πολλά. Από ανθρώπους που γλίτωσαν και έφυγαν μακριά και από συγγενείς φυλακισμένων που αντίκρισαν τους αγαπημένους τους, καταλαβαίνουμε πως είναι εντυπωσιακά με την αρνητική έννοια της λέξης. Ξυλοδαρμοί, κρεμάσματα για ώρες από τα χέρια, σιδερένια στεφάνια, ηλεκτροσόκ αλλά και ψυχολογικά βασανιστήρια όπως μέρες αϋπνίας ή εικονικές εκτελέσεις συντρόφων ή των ίδιων.

Αυτοί οι άνθρωποι σηκώνουν το βάρος του υποδουλωμένου λαού μου. **Δεν ξέρω πώς αντέχουν. Ή μάλλον ξέρω.** Για αυτούς, η ατομική τους αξιοπρέπεια, ο ατομικός πόνος έχουν ξεπεραστεί. **Έχουν φτάσει σε ένα επίπεδο, όπου ο ανθρώπινος προσωπικός τους εαυτός έχει ταυτιστεί με τον άνθρωπο και την ελευθερία του λαού γενικά.**

Μην τους αφήσετε μόνους τους. Οι άνθρωποι αυτοί είναι όλη η ανθρωπότητα μαζί. Είναι όλα για τα οποία παλεύουμε. Μην τα αφήσετε να χαθούν έτσι απλά. **Η βία που στραγγαλίζει τη χώρα μου σήμερα μπορεί εύκολα να στραγγαλίσει τον κόσμο όλο.**

Κάλλια Θεοτόκη Γ΄1

[Α.Σ.Κ.Ι.](#)

Κύριε πρόεδρε, κύριοι σύνεδροι,

Κατ' αρχάς να σας ευχαριστήσουμε για την ευκαιρία που μου προσφέρετε απόψε, ώστε να μοιραστώ μαζί σας την πραγματικότητα στην πατρίδα μου. Όπως όλοι γνωρίζετε, εμείς οι Έλληνες βιώνουμε μια από τις πιο σκοτεινές σελίδες της ιστορίας μας, ευρισκόμενοι από την τυραννία πραξικοπηματιών που εγκληματικά κατέλυσαν ότι πιο ελληνικό, τη δημοκρατία.

Μια από τις πιο απάνθρωπες πραγματικότητες που λαμβάνουν χώρα στην Ελλάδα και η οποία συχνά υποτιμάται είναι η άσκηση βασανιστηρίων και διώξεων κατά αντιφρονούντων. Επικρατεί τρομοκρατία, φόβος και αβεβαιότητα ως αποτέλεσμα της παντελούς έλλειψης ελευθερίας και του στρατοκρατούμενου κράτους. Ξυλοδαρμοί και εξορίες αποτελούν πραγματικότητα, που εφαρμόζονται σε κοντινούς μας ανθρώπους καθημερινά. Αρκεί ο ήχος βημάτων ή της μηχανής ενός αυτοκινήτου σε μέρος ή ώρα απρόσμενη, για να ξυπνήσουν στην ψυχή μας οι πιο φριχτές σκέψεις και ο πιο φριχτός εφιάλτης. Βλέπετε στην πατρίδα μου επικρατεί το σκοτάδι, η μυστικοπάθεια και οι θεωρίες συνωμοσίας που τροφοδοτούν και διογκώνουν τους φόβους μας και τους μεταπλάθουν σε καθημερινή σκιά της αισιοδοξίας μας.

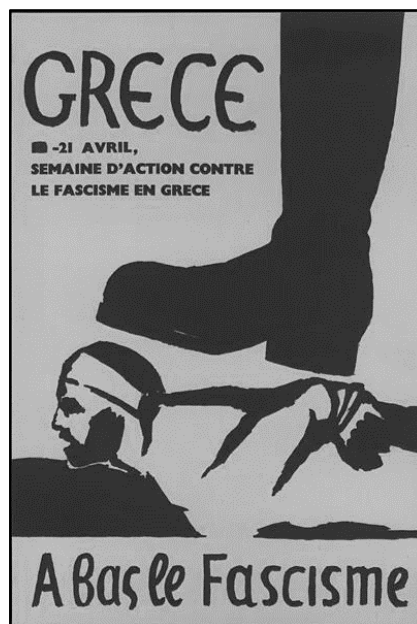
Θα ήθελα, παραδειγματικά, να σας παρουσιάσω την κατάσταση που επικρατεί στο 505 τάγμα πεζοναυτών του Διονύσου Αττικής. Ποιος θα πίστευε πως αυτό το ευλογημένο σε

φυσική ομορφιά σημείο θα μπορούσε να δώσει έμπνευση σε οποιοδήποτε «άνθρωπο» να διαπράξει τέτοια ανοσιουργήματα; Χτυπήματα, ηλεκτροφόρα καλώδια και ψυχολογικές απειλές στα οποία υποβάλλονται οι κρατούμενοι εκεί και εκτονώνονται με απεγνωσμένες και φριχτές κραυγές, που μένουν απογοητευτικά αναπάντητες.

Κυρίες και κύριοι, η Ελλάδα έχει άμεση ανάγκη από την υποστήριξη των λοιπών ευρωπαϊκών χωρών. Επείγει η ανατροπή του δικτατορικού καθεστώτος και η επάνοδος της δημοκρατίας στον τόπο της γέννησής της. Είναι ώρα να σταματήσουμε να ανεχόμαστε το θράσος και το μίσος και να απαιτήσουμε την διεθνή καταδίκη του εγκληματικού κινήματος.

Σας ευχαριστώ

Δάφνη Πετροπουλέα Γ΄

[A.Σ.Κ.Ι.](#)

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Οι τρεις πρώτες ομιλίες θα εκφωνηθούν στο Συμβούλιο της Ευρώπης και θα λάβουν τις απαντήσεις των συνέδρων του. Διαθεματική δραστηριότητα με το πρόγραμμα **Am I a European?**

Αξιότιμοι κύριοι σύνεδροι,

Στην Ελλάδα τώρα συμβαίνουν πολλά. Χουντικοί έχουν επιβάλει δικτατορικό καθεστώς. Οι Έλληνες περνάνε ζόρια. **Βρίσκομαι εδώ για να σας εξιστορήσω τα γεγονότα του αντιδημοκρατικού αυτού καθεστώτος μέσα από δικά μου, αλλά και άλλων συναγωνιστών μου τα βασανιστήρια.**

Αρχικά, η χούντα ενέργησε ως εξής: οι συνταγματάρχες κατήργησαν όλους τους δημοκρατικούς θεσμούς, ανέστειλαν την λειτουργία του κοινοβουλίου και διέλυσαν τα πολιτικά κόμματα. Όσοι εναντιώνονταν στο καθεστώς αντιμετώπιζαν σκληρές διώξεις, δηλαδή φυλακίσεις, βασανισμούς, εξορίες ή ακόμα και δολοφονίες. Από κάποιους οργανώθηκαν αντιδικτατορικές δράσεις. Δε θα ξεχάσω πως οι κηδείες του Παπανδρέου και Σεφέρη μετατράπηκαν σε διαδηλώσεις διαμαρτυρίας.

Από τις 11 Αυγούστου 1972 μέχρι τον Μάρτιο του '73 βρισκόμουν σε ένα κελί, μέρα νύχτα, και για κολατσιό; Ξυλοδαρμούς και άλλοτε ελαφριά άλλοτε σκληρά βασανιστήρια ανάλογα με την όρεξη και τον χαρακτήρα των διοικητών. Αργότερα, βρέθηκα σε έναν άλλο χώρο μαρτυρίων. **Η ζωή μου δυσκόλευε, πήγα στο στρατόπεδο Μπογιατίου, ενάμιση χρόνο πέρασα εκεί σ' ένα μικρό κελί ολομόναχος. Εγώ σε μια καρέκλα και οι τέσσερις τοίχοι. Συνάντησα δυο διοικητές που μου κάνανε τη ζωή όσο πιο επώδυνη μπορούσαν. Δεν τα παράτησα όμως. Μια φορά την εβδομάδα μπαίνανε στο δωμάτιο και χωρίς αφορμή για ώρες μας ξυλοκοπούσαν. Παρ' όλα αυτά συνάντησα ανθρώπους με συμπόνια για τον συνάνθρωπο. Έβλεπα στα μάτια κάποιων στρατιωτών τη λύπη και τη στεναχώρια που ένιωθαν.**

Δεν πέρασα μόνο εγώ δύσκολα, όλη η χώρα πενθούσε. Αγωνίστηκαν και άλλοι εκτός από εμένα ο Παύλος Κλαυδιανός που στα χιόνια του Διονύσου είχε βαλθεί να τρέχει ημίγυμνος και ξυπόλυτος. Η Ελένη που βασανιζόταν δυο μήνες από τον ταγματάρχη Θεοφιλογιαννάκο για μια απλή συνωνυμία.

Όπως καταλαβαίνετε στην Ελλάδα περνάμε ώρες δύσκολες και αγωνιζόμαστε πολύ για δημοκρατία. Ως ηγέτες της Ευρώπης θα παρακαλούσα να συνδράμετε τη μικρή αυτή χώρα, που αποτέλεσε κοιτίδα της δημοκρατίας, για να απαλλαγεί από τη δικτατορία.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Θάλεια Μικρούδη Γ'2

Οι μαθητές/τριες μελέτησαν προφορικές μαρτυρίες των αγωνιστών/στριών της αντιδικτατορικής πάλης (1967-1974), επισκέφθηκαν το **Μουσείο ΕΑΤ-ΕΣΑ-ΣΦΕΑ** και προσεγγίζοντας βιωματικά τα ιστορικά γεγονότα έγραψαν **ημερολόγια**.

24.9.1971

Έχουν περάσει δύο μέρες αφότου με έπιασαν τα όργανα της δικτατορίας. Το σώμα μου ακόμα πονάει μετά τον βασανισμό που πέρασα χθες. Οι φόβοι μου επαληθεύτηκαν, συλλήφθηκα από το ΕΑΤ (ειδικό ανακριτικό τμήμα της ελληνικής αστυνομίας) παίρνοντας μέρος στην κηδεία του Σεφέρη που εξελίχθηκε σε μια αντιδικτατορική πορεία.

Στην φυλακή οι μέρες είναι ατελείωτες. Επικρατεί τρόμος, απελπισία, παγωμάρα. Οι πληγές στο σώμα μου νιώθω ότι θα μείνουν για πάντα. Ωστόσο νιώθω την καρδιά μου να πάλλεται και την ψυχή μου να δονείται για ελευθερία και δικαιοσύνη. Το τραγούδι του Σεφέρη (Θεοδωράκης με στίχους Σεφέρη) αντηχεί ακόμα στα αφτιά μου (...).

**“Με τι καρδιά, με τι πνοή,
τι πόθους και τι πάθος,
πήραμε τη ζωή μας· λάθος!
κι αλλάξαμε ζωή”.**

Αυτοί οι στίχοι μου δίνουν την ελπίδα ότι δεν έχει έρθει ακόμα το τέλος, ότι υπάρχει ελπίδα να αλλάξουμε ζωή. Μέσα από τον χοντρό τοίχο της φυλακής ακούω τον παλμό των βημάτων των φοιτητών που τρέχουν κυνηγημένοι συνεχίζοντας τον αγώνα για ελευθερία. Ακούγεται ακόμα ο απόηχος από τα τραγούδια κάποιας διαλυμένης διαδήλωσης.

Μέσα στην απόλυτη σιωπή των φυλακών ξεπηδούν κραυγές κρατουμένων που βασανίζονται δημιουργώντας φόβο σε όλους τους υπόλοιπους. Αίμα σκορπισμένο σε κάθε κελί από τα χτυπημένα σώματα μας, δημιουργεί μια απαίσια μυρωδιά, προκαλώντας λιποθυμίες. Με δυσκολία βλέπω μέσα από την μικρή θύρα του κελιού για το φαγητό, τους δύστυχους κρατούμενους που ενάντια στην θέληση τους τους βασανίζουν με απάνθρωπους τρόπους και όταν επιστρέφουν μπορεί κάποιος να δει την απελπισία στα μάτια τους και το ταλαιπωρημένο κορμί τους. Εδώ κάθε μέρα περνάει βασανιστικά αργά. Μέσα μας κυριαρχεί το άγχος καθώς δεν ξέρουμε πότε θα είναι η τελευταία μέρα. Από κάθε κελί ακούγεται μια προσευχή, ενώ οι φωνές τους τρεμοπαίζουν από τον φόβο που προκαλείται από την άγνοια για το μέλλον.

Δεν ξέρω πόσο ακόμα θα αντέξω εδώ, όπλο μου είναι μόνο η ελπίδα.

Έλενα Ασημακοπούλου Γ΄1

Γιώργου Σεφέρη, «Άρνηση»

Στο περιγιάλι το κρυφό
κι άσπρο σαν περιστέρι
διψάσαμε το μεσημέρι
μα το νερό γλυφό.

Πάνω στην άμμο την ξανθή
γράψαμε τ' όνομά της·
ωραία που φύσηξεν ο μπάτης
και σβήστηκε η γραφή.

Με τι καρδιά, με τι πνοή,
τι πόθους και τι πάθος,
πήραμε τη ζωή μας· λάθος!
κι αλλάξαμε ζωή.

[A.S.K.I.](#)

Αγαπημένο μου ημερολόγιο,

εδώ και ένα μήνα έζησα μια πραγματική κόλαση η οποία δεν ήξερα αν ποτέ θα τελειώσει ή αν θα έβγαινα ζωντανός από αυτή. Ήταν Τετάρτη βράδυ όταν εγώ και οι φίλοι μου είχαμε μαζευτεί σ' ένα σπίτι ακούγοντας ραδιόφωνο. Ξαφνικά, χτύπησε το κουδούνι κι εγώ νόμιζα ότι ήταν η μητέρα μου. Έτσι έτρεξα προς την πόρτα, αλλά με περίμενε ένα απρόσμενο γεγονός. Κάποιοι αστυνομικοί μάς συνέλαβαν και μας οδήγησαν για ανάκριση στο ΕΑΤ – ΕΣΑ. Ωστόσο, δυο από τους φίλους μου κατάφεραν να φύγουν από την πίσω πόρτα σου σπιτιού. Έτσι, καταλήξαμε στον χώρο κράτησης και βασανισμού εγώ κι ο φίλος μου ο Γιώργος.

Δέκα μέρες η ζωή μου είχε μονό ξύλο, ξαγρύπνια, ελαφριά και σκληρά βασανιστήρια και ψυχολογικό πόλεμο. Η δίκη μου θα γινόταν σε αρκετές μέρες κι έτσι μετά από δυο εβδομάδες ανάκρισης με οδήγησαν στις στρατιωτικές φυλακές Μπογιατίου. Εκεί έζησα τις χειρότερες στιγμές της ζωής μου, αφού με έριξαν σε ένα κελί που είχε μέσα πολύ νερό. Είχα την ατυχία να γνωρίσω κάποιους διοικητές απάνθρωπους χωρίς να σημαίνει όμως ότι όλοι ήταν σαν αυτούς.

Την πρώτη νύχτα αργά το βράδυ μπήκαν αρκετές φόρες στο κελί και με χτυπούσαν χωρίς λόγο και αφορμή. Δυστυχώς αυτόν τον καιρό που έμεινα εκεί ήταν από τους πιο κρύους χειμώνες που έχω βιώσει. Παντού υπήρχε χιόνι και με έβαζαν να περπατάω και να τρέχω ξυπόλυτος στα χαλίκια χωρίς λόγο, συνοδευόμενος φυσικά από ξύλο.

Τα βασανιστήρια ήταν πολλά όπως ηλεκτροσόκ, ηλεκτροφόρα καλώδια, γκλοπς, ξυλοδαρμοί, αλλά το χειρότερο από όλα ήταν το «κρέμασμα». Με κρέμασαν γυμνό με τα χέρια δεμένα πίσω με χειροπέδες. Ο ένας με μαστίγωνε παντού, ο άλλος έσβηνε αναμμένα τσιγάρα πάνω μου, ο τρίτος μού έκανε ηλεκτροσόκ στον τράχηλο και ένας τελευταίος μού ξερίζωνε τα νύχια. Κάθε τόσο λιποθυμούσα κι έτσι σταματούσε ο πόνος για λίγο. Όμως αμέσως, μου έριχναν νερό για να συνέλθω και να συνεχίσουν τα βασανιστήρια.

Μια άλλη μέρα εφάρμοσαν στο κεφάλι μου το «ακάνθινο στεφάνι», το οποίο έσφιγγαν όλο και περισσότερο. Ευτυχώς εγώ δεν είχα την ατυχία του φίλου μου, ο οποίος τρελάθηκε.

Ένα άλλο ξημέρωμα μου έδεσαν τα μάτια και με πήγαν σε έναν τοίχο, ενώ άκουγα δίπλα μου πυροβολισμούς σαν να εκτελούσαν κάποιους. Ήταν πραγματικά πολύ τρομακτικό, γιατί περίμενα τη δική μου τη σειρά. Όμως ύστερα από λίγο κατάλαβα ότι με είχαν πάει εκεί για να υποστώ τη

«φάλαγγα», η οποία έγινε με διαφόρους τρόπους όπως βούρδουλα, σιδηροσωλήνες και ξύλινα ρόπαλα. Ήμουν κατάμαυρος από το ξύλο σχεδόν αγνώριστος. **Μετά από τόσες μέρες βασανιστηρίων χωρίς έλεος, μου ανακοίνωσαν ότι είχε γίνει κάποιο λάθος για τη σύλληψή μου. Καταζητούσαν κάποιον άλλο και ήταν ΑΠΛΩΣ μια συνωνυμία!**

Γρίλλιας Κωνσταντίνος Γ΄1

Τετάρτη 1971

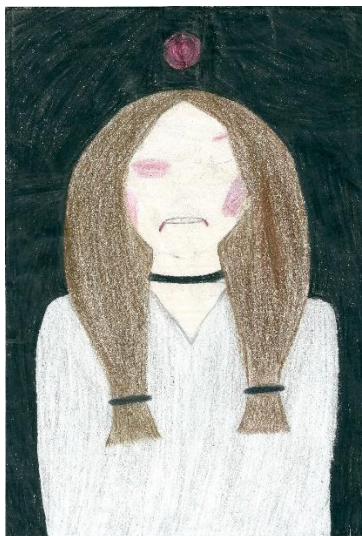
Άλλη μια δύσκολη και ατελείωτη μέρα ήρθε στο τέλος της, μα πώς γίνεται να κοιμηθώ τώρα, μετά από όλα αυτά που αντίκρισα; Πώς γίνεται να κοιμηθώ ήρεμος χωρίς τύψεις; Είναι αδύνατον. Γράφω σε αυτό το ημερολόγιο μήπως και ο Θεός με συγχωρέσει, μήπως καταλάβει πως δεν είμαι κακός άνθρωπος ούτε τόσο σκληρός όσο δείχνω. Η ανάγκη με έφερε σε αυτό το σημείο, η ελπίδα για να ζήσω με οδήγησε στο να σκοτώνω και να βασανίζω τους αδικημένους και αθώους ανθρώπους. Οι φωνές τους και τα λόγια τους έχουν χαραχθεί πάνω στην καρδιά μου και κάθε μέρα γίνονται όλο και περισσότερα, κάθε μέρα έρχονται κι άλλοι κι άλλοι και οδηγούνται στον θάνατο. Είναι τόσο άδικο, η ζωή είναι τόσο άδικη κάποιες φορές. Σκοτώνω ανθρώπους, επειδή ζητάνε την ελευθερία τους και τα δικαιώματά τους. Χίλιες φορές να πέθαινα και εγώ ο ίδιος παρά αυτή η κατάσταση. Συναντώ στα μάτια των ανθρώπων τη θλίψη και τον πόνο, αλλά πάνω απ' όλα συναντώ τη θέληση και την πίστη που έχουν για την πατρίδα τους και **όσο παράλογο και να ακούγεται τους θαυμάζω και θα ήθελα να μοιάσω σε αυτούς τους ανθρώπους.** Σήμερα ήταν μια πολύ βάνουση μέρα. Σκοτώθηκαν εν ψυχρώ δύο, διότι δημιούργησαν αναταραχές στο κρατητήριο και βασανίστηκαν έξι. Το μόνο καλό είναι ότι βρήκα και τους έδωσα λίγο παραπάνω φαγητό και ευτυχώς δε με έπιασαν, γιατί θα με τιμωρούσαν φριχτά. Δεν προλαβαίνω να γράψω άλλο, γιατί με φωνάζουν για σκοπιά. **Ελπίζω μια μέρα να συγχωρεθώ για όλο αυτόν τον πόνο που έχω σκορπίσει.**

Αναστασία Κατιμερτζή Γ΄2

Σκέψεις μιας κρατούμενης στον Διόνυσο.

Φοβάμαι. Όχι για εμένα, αλλά για εκείνους που αγαπώ. Φοβάμαι μην τους πιάσουν και τους φέρουν εδώ στον Διόνυσο. Δε θέλω να έρθουν εδώ. Δεν πρέπει να δουν, να ακούσουν και να βιώσουν ό,τι εγώ. Δεν πρέπει. Ειδικά η μικρότερη αδερφή μου, δε θα το αντέξει. **Και για ποιο λόγο είμαι εδώ; Γιατί η οικογένεια μου έκανε παρέα με κομμουνιστές. Δεν έκανα όμως κάτι εναντίον του στρατού, η οικογένεια μου τους βοήθησε, όχι εγώ, δε φταίω.** Εγώ το μόνο που έκανα είναι να τους ξέρω. Η γειτόνισσα μας φταίει. Μια μέρα τους είδε να μπαίνουν στο σπίτι μας και μας πρόδωσε στους στρατιώτες. Όταν τους ακούσαμε στην αυλή μας, όλοι τρέξαμε να κατέβουμε κάτω προς την πίσω πόρτα. Όλοι εκτός από εμένα, που δεν πρόλαβα, επειδή πιάστηκε το φόρεμα μου καθώς κατέβαινα στη σκάλα. Στην αρχή, όταν έφτασα, μας έβαλαν όλους μαζί σε ένα δωμάτιο που ίσα ίσα χωρούσαμε. Ύστερα μας πήραν έναν έναν σε ένα πολύ μικρό δωμάτιο και άρχισαν να μας χτυπούν. Τους είπα την αλήθεια, δεν ήξερα τίποτα για οργανώσεις εναντίον τους ή κάτι τέτοιο, αλλά δε με πίστεψαν. Από τότε, έρχονται κάθε ημέρα τουλάχιστον μια φορά τη μέρα και μας βασανίζουν, όσο χρειάζεται για να υποφέρουμε, όχι να πεθάνουμε. Όσο για το φαγητό, μέρα παρά μέρα μας ταΐζουν, ίσα ίσα για να έχουμε λίγες δυνάμεις. Δεν αντέχω άλλο, χθες από τον πόνο λιποθύμησα. Αύριο κλείνω έναν μήνα εδώ μέσα, απ' ό,τι μετράω. Πόσο ακόμα; Όχι... ακούω βήματα... ξανάρχονται.

Δώρα Κοντιζά Γ΄2

Σκίτσο μαθήτριας Γ΄ Γυμνασίου

8/9/1968

Αγαπητό μου ημερολόγιο,

Όλα εδώ είναι τόσο κρύα και σκοτεινά. Φοβάμαι πολύ. Κραυγές ακούγονται και οι φωνές στα αυτιά μου γίνονται όλο και πιο δυνατές. Δεν ξέρω αν θα αντέξω.

9//9/1968

Αγαπητό μου ημερολόγιο,

Δε θα μπορούσα να μη σου γράψω αυτά που συνέβησαν σε αυτές τις λίγες ώρες. Χτες το βράδυ κατά τη 1:20 ήρθαν δύο ψηλοί άντρες και με άρπαξαν με βία. Με οδήγησαν σε ένα κρύο και γεμάτο υγρασία δωμάτιο, αφού πρώτα με βασάνισαν σκληρά. Μετά από ώρες σου γράφω, γιατί δεν μπορώ να εκφράσω αλλού τον πόνο μου. Νιώθω ανάμεικτα συναισθήματα. Ένα μεγάλο ΓΙΑΤΙ; σχηματίζεται, όταν κλείνω τα δυο κουρασμένα μάτια μου.

18/9/ 1968

Αγαπητό μου ημερολόγιο,

Τα πράγματα δυσκολεύουν. Έχουμε να φάμε περίπου τρεις μέρες και κάθε μέρα λιγοστεύουμε. Ένας ψιλός και γεροδεμένος άντρας έρχεται σχεδόν καθημερινά και διαλέγει έναν από εμάς. Όσοι φεύγουν δεν ξαναγυρνάνε. Φοβάμαι αν θα έρθει η σειρά μου. Από το διπλανό δωμάτιο ακούγονται κραυγές και κλάματα. Κάποιος συνεχώς φωνάζει λέξεις που δεν καταλαβαίνω. Δεν μπορώ να γράψω άλλο, ακούω βήματα.

3/10/1968

Σήμερα ήταν η πρώτη φορά που ένιωσα για λίγο ελεύθερη. Πέρασαν μέρες με τόσα πολλά βασανιστήρια σε εκείνο το σκοτεινό δωμάτιο με εκείνον τον άντρα να φωνάζει ασταμάτητα, αλλά αυτή τη φορά να φωνάζει σε εμένα. Με χτυπούσε αλύπητα. Σήμερα όμως με γύρισαν στο δωμάτιο εκείνο το κρύο γεμάτο υγρασία. Δεν έχω άλλες αντοχές.

Ελένη Σκλαβούνου Γ΄3

Οι μαθητές/τριες μελέτησαν πηγές, προφορικές μαρτυρίες, το δραματοποιημένο ντοκιμαντέρ [Γράμματα στο μέλλον](#), επιστολές της περιόδου (1967-1974) και έγραψαν τα δικά τους **γράμματα**.

Αγαπημένη μου,

Σου γράφω σήμερα γιατί είμαι πολύ απογοητευμένος από την απόφαση του δικαστηρίου, που με καταδίκασε σε φυλάκιση μόνο επειδή είμαι μέλος του Ρήγα Φεραίου. Μπαίνοντας στα κρατητήρια στην οδό Μπουμπουλίνας ένας ασφαλιστής μου είπε: «κοίτα τον ουρανό, γιατί δε θα τον ξαναδείς». Φοβάμαι τελικά πως μάλλον είχε δίκιο, γιατί η καταδικαστική απόφαση δε μου δίνει και πολλά περιθώρια να σκεφτώ κάτι άλλο. **Βρίσκομαι αυτή τη στιγμή στην κόλαση των φυλακών του Διονύσου και αυτά που περνάω δεν περιγράφονται.** Χτες χιόνιζε έξω ασταμάτητα και για κάποιον λόγο με έβγαλαν έξω ημίγυμνο. Ήμουν ξυπόλυτος και με έβαλαν να τρέχω από την μία μεριά στην άλλη και όπως πάντα με χτυπούσαν. Κρύωνα και πονούσε όλο το σώμα μου. Ξαφνικά έτρεξαν δυο φαντάροι πάνω μου και με άρπαξαν σέρνοντας με στο πειθαρχείο. Ούτε και αυτοί άντεχαν να με βλέπουν σε αυτή την κατάσταση. Ευτυχώς, κοντά στην βαναυσότητα και τη σκληρότητα των αστυνομικών και των στρατιωτικών υπάρχει η συμπόνια και η ανθρωπιά των απλών φαντάρων. Η ζωή μου κυλάει έτσι με συνεχή βασανιστήρια, κρύο, εξευτελισμούς. Δεν ξέρω αν θα μπορέσω να αντέξω εδώ στον Διόνυσο τα διάφορων ειδών βασανιστήρια με τους ξυλοδαρμούς και το κρύο, αλλά και τα πιο απλά βασανιστήρια που περνάω καθημερινά. Το πιο απλό βασανιστήριο είναι ότι εγώ κρυώνω, ενώ οι βασανιστές μου βρίσκονται στο γραφείο τους χαζογελώντας και ακούω τα ξύλα που καίγονται και τους ζεσταίνουν. Δεν ξέρω αν θα μπορέσω να σου δώσω αυτό το γράμμα, όταν θα έρθεις (αν σε αφήσουν ποτέ). Ζω και ελπίζω να τελειώσει αυτό το μαρτύριο.

Με αγάπη,

Πάυλος

Γιάννης Τσώνος Γ΄3

Οι τέσσερις ύποπτοι οδηγήθηκαν αμέσως στην Ειδική Υπηρεσία και με διαταγή του προϊσταμένου ανέλαβα την ανάκριση.

Αναλυτικά, η ανάκριση και το αποτέλεσμα που επέτυχα έχουν ως εξής: οι ύποπτοι ομολογήσανε την ενοχή τους και μία επί πλέον οργάνωσις εναντίον του Καθεστώτος διαλύθηκε εν τη γενέσει.

ΑΝΤ. ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ, ΤΟ ΛΑΘΟΣ (1965)

2 Οκτωβρίου 1971

Αγαπημένη μου μητέρα,

Πώς είσαι; Πώς είναι τα πράγματα στην Αθήνα; Εδώ στο νησί ο χρόνος δεν περνάει με τίποτα. Κάπου κάπου νιώθεις πως το ρολόι έχει σταματήσει. Δεν ξέρω για πόσο ακόμα θα αντέξω αυτήν τη ζωή. Πόσο ακόμα θα μείνω φιμωμένη;

Εδώ πέρα έρχονται συνέχεια κι' άλλοι άνθρωποι... τελειωμό δεν έχουν. Τους φέρνουν φορτωμένους σαν άψυχα αντικείμενα αβοήθητα εντελώς, ανήμπορα να αποφασίσουν για τη μοίρα τους. Τους λυπάται η ψυχή μου... ξυπνάνε μνήμες μου από όταν έφεραν εμένα σ' αυτόν τον άθλιο τόπο βασανιστηρίων. Τις προάλλες ήρθε μια κοπέλα και μου διηγήθηκε την κηδεία του Σεφέρη, που είχε πάει. Τι κόσμος ήταν εκεί μαμά! Εσύ θα τα άκουσες και από πρώτο χέρι. Αχ! πόσο θα 'θελα να μπορούσα να πάω και 'γω. Θα 'θελα να μπορούσα να φωνάξω, να πω την αδικία που πνίγει ολόκληρη τη χώρα μας. Μα δεν μπορώ. Κανείς δεν μπορεί, δεν τολμάει. **Όσοι τολμήσαμε αναγκαστήκαμε και σωπάσαμε με βίαιο τρόπο. Παρόλα αυτά δε μετανιώνω και ούτε πρόκειται.** Νιώθω μέσα μου τόσο θυμό που όλα τα άλλα θολώνουν γύρω μου.

Εδώ μαμά πρέπει να σε αφήσω. Ο χρόνος που είχα τελείωσε και πρέπει να γυρίσω στην κόλαση που με περιμένει. Θα σου ξαναγράψω όσο συντομότερα μπορέσω. **Πονάω παντού, αλλά κυρίως στην ψυχή.** Μα εσύ πρέπει να σταθείς δυνατή.

Με αγάπη,

Η κόρη σου, Μάγδα

Μάγδα Χαβαντά Γ'3

Αγαπητή Μαρίνα,

Προσπαθώ με κάποιον τρόπο να επικοινωνήσω μαζί σου, αλλά δεν μπορώ. Με το ζόρι γράφω αυτό το γράμμα, τα χέρια μου τρέμουν, φοβάμαι κάθε δευτερόλεπτο, αν δουν οι φύλακες το χαρτί αυτό ίσως να μην υπάρξει αύριο. Ο μόνος τρόπος που μπορεί να φτάσει το γράμμα αυτό σ' εσένα είναι να συνεχίσουμε, να επιμένουμε και να αγωνιζόμαστε. Δεν έχω χάσει την ελπίδα μου. Υποφέρω αλλά ίσως για λίγο. Δεν μπορούν να με λυγίσουν.

Οι μέρες εδώ περνάνε αργά, αχ και να 'ξερες τι γίνεται αδερφούλα. Τουλάχιστον σκέφτομαι πως είστε εσείς καλά. Μας κάναν να υποφέρουμε, αλλά πλέον δεν πονάω πολύ, το σώμα μου δε νιώθει πια και έτσι αντέχω. Κάθομαι και σκέφτομαι μέρα νύχτα γιατί; Γιατί να το κάνουν αυτό, γιατί να είναι τόσο κακοί, γιατί θέλουν να αντικρίζουν τέτοιο πόνο; Τι θα τους φέρει αυτό; Τελικά δεν καταλήγει πουθενά. **Τα θηρία, όπως μας αποκαλούν, είμαστε πιο σοφά και έντιμα απ' αυτούς.** Όταν σε χτυπάνε με μίσος, με αγανάκτηση, την ώρα που εσύ ξεψυχάς, τολμούν να σε κοιτάζουν στα μάτια, εκεί είναι τότε που πεθαίνεις ολοκληρωτικά. Τότε υπενθυμίζω στον εαυτό μου γιατί αντιστάθηκα, γιατί κατάφερα μέχρι και τώρα να σου γράφω ένα γράμμα με την πεποίθηση πως θα φτάσει στα χέρια σου. Η απάντηση είναι απλή, για να δω τα πρόσωπα όλων να χαμογελούν, να κοιτάς στα μάτια τους χωρίς να υποφέρει κανείς και να ζήσεις χωρίς κανένα φόβο για το ποιος πραγματικά είσαι.

Είμαι αισιόδοξη, νιώθω πως πλησιάζει το τέλος αυτού του μαρτυρίου. Έρχεται η στιγμή που θα βλέπω τα σημάδια πάνω μου από τα βασάνα μου και θα μου υπενθυμίζουν γιατί αγωνίστηκα. Είμαι πολύ εξαντλημένη, αλλά μου δίνει κουράγιο, δύναμη η σκέψη σας.

Σας αγαπώ πολύ όλους, σε αποχαιρετώ τώρα, εύχομαι να είσαι καλά.

Η αδερφή σου!

Ελευθερία Τσίλη Γ΄3

Μαμά,

Οι μέρες περνούν δύσκολα, κάθε μέρα αντικρίζω φρικιαστικές εικόνες. Η κατάσταση είναι ανυπόφορη και η επιβίωση δύσκολη. Η χούντα έχει σκορπίσει τον τρόμο και τον φόβο. Καθημερινά, αγωνιστές βασανίζονται βάνανυσα και κινδυνεύει η ζωή τους. Κάθε βράδυ συλλογίζομαι και λυπάμαι για όσα βλέπω και δεν μπορώ να κάνω τίποτα. Λυπάμαι διότι δεν μπορώ να είμαι με την οικογένεια μου, λυπάμαι διότι είμαι πλέον στρατιώτης και όχι από επιλογή μου. Μητέρα θέλω να ξέρεις πως σε περίπτωση που μου συμβεί το οτιδήποτε, σας αγαπάω όλους και να είσαι δυνατή. **Πλέον ο κύριος σκοπός μου είναι να ελευθερωθεί η χώρα μας. Η χούντα θα πέσει και θα είμαστε όλοι μαζί ξανά.**

Με αγάπη, Δημήτρης

Νίκος Λουκόπουλος Γ΄2

Αγαπημένη μου Ελένη,

Σήμερα το πρωί ξύπνησα για να πάω πίσω στο στρατόπεδο. Κάθε μέρα που σηκώνομαι αισθάνομαι πιο αδύναμος, αισθάνομαι ότι το κεφάλι μου πάει να σπάσει. Οι εικόνες που μου έρχονται στο μυαλό είναι βάνανυσες και σκληρές. Έτσι μου έρχεται να φύγω μακριά, μα φοβάμαι μη με πιάσουν και μου κάνουν τα ίδια. Σήμερα λένε ότι ήρθε ένας καινούριος και πρέπει να του δείξουμε τι σημαίνει χούντα και πως πρέπει να μας σέβεται. Λένε ότι είναι φοιτητής και μέλος μιας αντιδικτατορικής οργάνωσης. Τον αντίκρισα από μακριά και κατάλαβα πως φοβόταν πολύ. Είναι χειμώνας και επάνω στον Διόνυσο έχει χιονίσει και κάνει πάρα πολύ κρύο. Τον πιάσαμε και του είπαμε να βγάλει τα ρούχα του και να αρχίσει να τρέχει πάνω κάτω στο κρύο. Δεν μπορούσα άλλο να βλέπω και έκλεισα τα μάτια. Έτρεχε πάνω κάτω εφτά λεπτά, αλλά εμένα μου φάνηκαν ώρες ατελείωτες. Ήθελα να τους σταματήσω μα δεν μπορούσα, δεν μπορούσα, έτσι μου έρχεται να αυτοκτονήσω. Αυτά που έχω δει εγώ δεν μπορεί να τα φανταστεί κανείς με το μυαλό του. **Θαυμάζω τους κρατούμενους για τον αγώνα τους κι όμως πρέπει να υπακούσω στις εντολές των ανωτέρων μου και να συμπεριφερθώ απάνθρωπα. Ελπίζω να τελειώσει και το δικό μου μαρτύριο σύντομα, βασανίζομαι καθημερινά κι ας μην είμαι κρατούμενος.**

Σε φιλώ, Σταμάτης

Σταμάτης Μαθιός Γ΄2

Αγαπημένη μου μάνα,

Είναι μέρες που έχεις να ακούσεις νέα μου και το ξέρω ότι ανησυχείς. Μετά το πραξικόπημα του Παπαδόπουλου εμείς οι δημοκράτες και οι αριστεροί είχαμε πρόβλημα, γιατί μας κυνηγούσαν. Καταφέραμε να κρυφτούμε για λίγο με τους συντρόφους μου, αλλά δυστυχώς μας συνέλαβαν και τώρα βρίσκομαι στο κρατητήριο.

Μάνα το ξέρω ότι τώρα ήδη θα κλαις, αλλά θέλω να ξέρεις πως όλα αυτά που τραβάω και εγώ και οι άλλοι είναι για το καλό των Ελλήνων. Οι συνθήκες στα κελιά είναι άθλιες και τα βασανιστήρια φρικτά. Δεν μπορούμε να κοιμηθούμε από τις φωνές και τα ουρλιαχτά ανδρών και γυναικών που βασανίζονται από τους φασιστές. Μας αφήνουν νηστικούς και χωρίς νερό για μέρες και μας χτυπάνε αλύπητα με ό,τι βρουν, με γκλοπ, ξύλα, αλυσίδες και μετά μας ρίχνουν αλάτι στις πληγές. Μας καίνε με τσιγάρα, μας ξεριζώνουν τα νύχια με τανάλιες, μας σπάνε τα δάχτυλα και τα δόντια. Όμως μάνα **ό,τι και να κάνουν δεν πρόκειται να μας λυγίσουν**. Πολλοί σύντροφοι πεθάνουν όμως θέλω να πιστεύω ότι θα αντέξω, αλλιώς προτιμώ να πεθάνω εδώ.

Μάνα δεν μπορώ να σου γράψω άλλο, αλλά θέλω να ξέρεις ότι σ' αγαπώ και δε θέλω να μου στεναχωριέσαι. **Ο αγώνας μας θα δικαιωθεί και θα είμαστε πάλι ελεύθεροι.**

Ο γιος σου,

Παύλος

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ο νεαρός Παύλος ως κρατούμενος του αντιδικτατορικού αγώνα και μετά από σκληρά βασανιστήρια στο κελί του σκεφτόταν πάντα την μητέρα του. Αυτό είναι το γράμμα που θα της έγραφε. Η επιστολή του έμεινε ανεκπλήρωτη επιθυμία καταγραφής των σκέψεων του και δεν έφτασε ποτέ στην παραλήπτρια.

Νάνσυ Κοροντζή Γ΄2

**Το ζήτημα δεν είναι να είσαι αιχμάλωτος
Το να μην παραδίνεσαι αυτό είναι**

(διασκευή) **NAZIM XIKMET**

Παρασκευή 16 Νοεμβρίου 1973

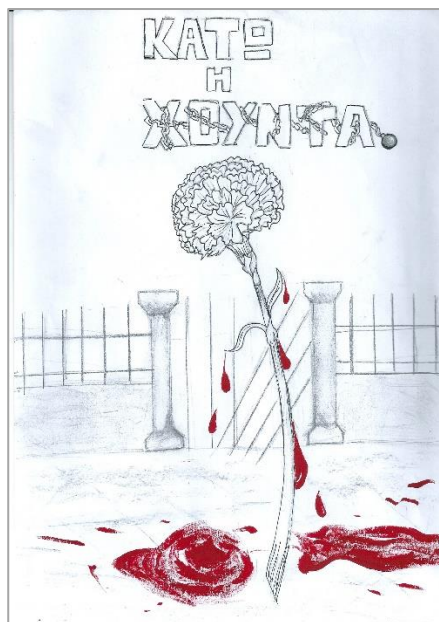
Αγαπητή μου μητέρα,

Συγγνώμη που δεν μπορούσα να σου στείλω το γράμμα πιο γρήγορα. Σου στέλνω αυτό το γράμμα, για να σου πω ότι είμαι καλά, αλλά οι συνθήκες εδώ πέρα είναι πολύ δύσκολες. Εγώ και άλλοι πολλοί φοιτητές **είμαστε μέσα στο Πολυτεχνείο από την περασμένη Τετάρτη**, ενάντια στη χούντα. **Το καλό είναι ότι ο λαός είναι μαζί μας και μας στέλνουν τρόφιμα, φάρμακα και ό,τι άλλο χρειαζόμαστε**, ώστε να μας βοηθήσουν. Το μόνο που θέλουμε είναι να πάρουμε πίσω την ελευθερία μας. Χθες το μεσημέρι είχαμε βγει όλοι οι φοιτητές και φωνάζαμε αντιδικτατορικά συνθήματα και μοιράζαμε φυλλάδια στον κόσμο. Νιώθω πως το φως της νίκης έρχεται πολύ γρήγορα, μητέρα, αλλά οι αστυνομικοί είναι πολύ βίαιοι μαζί μας. Δεν ξέρω τι θα γίνει τις επόμενες μέρες, αλλά εγώ προτιμώ να πεθάνω ελεύθερη παρά να ζήσω για την υπόλοιπη μου ζωή φυλακισμένη. Ελπίζω να τελειώσουν όλα αυτά γρήγορα για να σε δω.

Με πολλή αγάπη,

η κόρη σου

Άννα Παπαευαγγέλου Γ΄3

Άννα Παπαευαγγέλου Γ΄3

Τετάρτη 23 Σεπτεμβρίου 1968

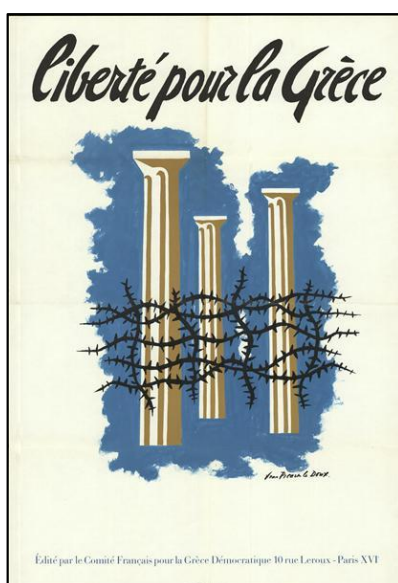
Αγαπητή μου Ελένη,

Σου γράφω αυτό το γράμμα για να σου πω αντί. Οι μέρες μου είναι λίγες, μετά από τόσα βασανιστήρια και τόσο πόνο ήρθε η ώρα της εκτέλεσης μου. Η σκέψη μου είναι σε σένα, θέλω να είμαι δυνατός και να μη λυγίσω. Μα είναι τόσο δύσκολο να παραδεχτώ ότι ως εδώ είναι η ζωή μου. Δεν μπορώ να το πιστέψω ότι θα φύγω τόσο άδικα από αυτόν τον κόσμο. Το σώμα μου ματωμένο από τις πληγές και η ψυχή μου τσακισμένη. Το πρόσωπο σου γίνεται μία εικόνα στα βουρκωμένα μάτια. Θα 'θελα να ήμουν εκεί, να σε είχα αγκαλιά, να έβλεπα τα μάτια σου έστω για μία τελευταία φορά. Το ξέρω όμως ότι μια μέρα όλα αυτά θα είναι παρελθόν όπως και εμείς οι ήρωες αυτού του αγώνα. Ένα τελευταίο πράγμα θέλω να σου πω, πως η ζωή μου πια δεν έχει νόημα χωρίς εσένα, όμως εσύ δεν θέλω να κλάψεις ούτε να λυγίσεις, να είσαι δυνατή. Διότι αυτήν η εποχή μάς θέλει να πέφτουμε, μα εμείς **θα σταθούμε στα πόδια μας και θα πούμε όχι στη δικτατορία.**

Δικός σου για πάντα,

Σπύρος

Αντέο Κότσι Γ'2

[Α.Σ.Κ.Ι.](#)

Ο Μάριος φανταζόταν ότι γράφει στην αγαπημένη του Τασία για να κρατηθεί στη ζωή. Φυσικά ποτέ δεν του επέτρεψαν να γράψει την επιστολή. Συχνά τον άκουγα να παραμιλάει μετά από βασανιστήρια. Θυμάμαι έντονα ένα από τα γράμματα του.

Πολυαγαπημένη μου Τασία,

Επιτέλους μου επέτρεψαν να σου γράψω αυτήν την επιστολή. Δύο μήνες τώρα με είχαν στην απομόνωση. Σκοτάδι, πείνα και φόβος. Τα χέρια μου πονάνε από τις αλυσίδες και δεν μπορώ να κουνήσω το κορμί μου. Άσε τα βασανιστήρια: ηλεκτροσόκ, ψυχολογικές απειλές πάρα πολύ έντονες, χτυπήματα με λαμαρίνες. Το πιο συγκλονιστικό είναι η φάλαγγα! Δε θα σου την περιγράψω όμως, γιατί είμαι σίγουρος ότι δε θα αντέξεις. Να ξέρεις ότι υποφέρω. Αυτό που έχει σημασία είναι ότι υπομένω στα χτυπήματα της χούντας, γιατί γνωρίζω ότι με σκέφτεσαι. Είσαι η σωτηρία μου!

Σε φιλώ γλυκά,

Ο Μάριος σου

Μαρία Μαθιού Γ΄2

[Α.Σ.Κ.Ι.](#)

Οι μαθητές/τριες παρακολούθησαν το ιστορικό ντοκιμαντέρ **Μνήμες** (δημιουργία της διδάσκουσας), μελέτησαν **προφορικές μαρτυρίες** από την περίοδο της απριλιανής δικτατορίας (1967-1974) και τον αντιδικτατορικό αγώνα και σε μια προσπάθεια ενσυναίσθησης έγραψαν τις δικές τους **αφηγήσεις**.

12 Ιανουαρίου 1969. Η μέρα που παρουσιάστηκα στο κέντρο εκπαίδευσης στο Χαϊδάρι. Παιδί 19 χρονών σχεδόν αμούστακο από ένα ορεινό χωριό των Γρεβενών. Έπρεπε να υπηρετήσω την πατρίδα για δύομιση χρόνια. Τέλος Φεβρουαρίου μετά από μια σκληρή εκπαίδευση, περίμενα με τους συναδέλφους μου να πάρουμε το χαρτί που μας ανακοίνωνε τις μεταθέσεις μας. Ήλπιζα πως θα με έστειλαν κάπου στα μέρη μου, καθώς οι υπόλοιποι ήταν Αθηναίοι και δεν επιθυμούσαν να υπηρετήσουν εκεί. Τελικά όμως **μετατέθηκα... στον Διόνυσο!** Όταν ρώτησα που βρισκόταν το μόνο που μου είπαν ήταν «Έξω από την Αθήνα» και απογοητεύτηκα.

Το στρατόπεδο εκεί, είχε ένα μεγάλο και αδειανό προαύλιο και στην μέση του υπήρχε ένα κτίριο, που έδειχνε παλιό. Οι μέρες περνούσαν ήσυχα. Από το πρωί μέχρι το βράδυ φυλάγαμε σκοπιά, το μεσημέρι τρώγαμε συσσίτιο και κάποιες φορές μάς έβαζαν να καθαρίζουμε.

Ένα βράδυ όμως, μέσα Μαρτίου, όλα θα άλλαζαν. Το σκοτάδι σου δημιουργούσε ένα αίσθημα φόβου, ο άνεμος φυσούσε δυνατά και το κρύο σου προκαλούσε ρίγος. Περνούσαν οι ώρες και ξαφνικά είδα δυο φορτηγά να μπαίνουν από την κεντρική πύλη. Είδα ανθρώπους άντρες ντυμένους με καθημερινά ρούχα να κατεβαίνουν από το φορτηγό και οι αξιωματικοί να τους σπρώχνουν και να τους μιλούν με υβριστικό τρόπο. Από εκείνο το βράδυ το μαρτύριο μου είχε ξεκινήσει.

Ωρες ατελείωτες ακούγοντας φωνές, βογκητά και άσχημες βρισιές. Είχαμε τρομοκρατηθεί. Κάθε βράδυ ακούγαμε ανθρώπους να κλαίνε με λυγμούς, ζητώντας έλεος και προσεύχονταν στον Θεό με πόνο στην ψυχή τους. Θυμάμαι χαρακτηριστικά ένα βράδυ που γινόταν πανικός από φωνές και ξάφνου ακούστηκε ένας πυροβολισμός. Εκείνη την ώρα επικρατούσε σιωπή και αυτός ο κρότος ακούστηκε τόσο δυνατά μέσα μου, που ένιωσα τον πόνο του αδικοχαμένου ανθρώπου.

Αυτό συνεχιζόταν για περίπου είκοσι ημέρες. **Οι πιο βασανιστικές ώρες της ζωής μου.**

Στα μέσα Απριλίου κοντεύοντας Πάσχα, ο καιρός αντί να καλυτερεύει γινόταν όλο και χειρότερος και έτσι αρρώστησα. Μόλις συνειδητοποίησα ότι ανέβαζα πυρετό μίλησα στον Λοχία και πήρα άδεια να μείνω για λίγες μέρες ως θαλαμοφύλακας.

Ο χώρος μέσα ήταν ένα καταθλιπτικό τοπίο. Παντού υπήρχαν κελιά, μισάνοιχτες πόρτες δωματίων που είχαν αίματα στα πατώματα και στους τοίχους, και μεγάλους άσπρους διαδρόμους που πλέον είχαν αλλάξει χρώμα. Καθώς περπατούσα λοιπόν άσχημες εικόνες βασανισμού έρχονταν στο μυαλό μου, όμως ένα άσπρο τριαντάφυλλο μπροστά από ένα κελί μου φάνηκε σαν μια μικρή και φωτεινή ελπίδα μέσα σε έναν κόσμο άδικο και σκληρό. Καθώς πλησίαζα στο κελί αυτό, άκουσα αναφιλητά μιας γλυκιάς φωνής. Χωρίς καμία άλλη σκέψη πήρα το τριαντάφυλλο στα χέρια μου και το παρατήρησα. Ήταν τσαλακωμένο και μαραμένο, όμως η μυρωδιά του ήταν εθιστική.

Μετά από λίγα λεπτά άνοιξα αποφασιστικά το μικρό παραθυράκι του κελιού. Αμέσως το σκοτεινό κελί φωτίστηκε με λίγο φως και εστίασε σε ένα μάλλον όμορφο γυναικείο πρόσωπο. Από όσο μπορούσα να διακρίνω ήταν χτυπημένη με μώλωπες στο πρόσωπο και λίγο αίμα κυλούσε από τα χείλη της. Εγώ με τρεμάμενη φωνή της είπα «Καλησπέρα». Δεν πήρα απάντηση με λόγια... αλλά μονάχα με τα μάτια που ήταν πιο δυνατά από τα λόγια. Ήταν ένα βλέμμα με πόνο, παράπονο όμως και ένα βαθύτατο δυναμισμό που χάραξε την καρδιά μου. Ύστερα από λίγα λεπτά που στεκόμουν σιωπηλός και κοκαλωμένος χωρίς να μπορώ να ελέγξω τις κινήσεις μου, πέταξα το τριαντάφυλλο μέσα στο κελί από το μικρό παραθυράκι. Η γυναίκα αντέδρασε και με χαμηλωμένη και ταλαιπωρημένη φωνή μου είπε «Ευχαριστώ». Εγώ βουρκωμένος και σημαδεμένος ψυχικά από το βλέμμα της, έκλεισα γρήγορα το παραθυράκι και έφυγα.

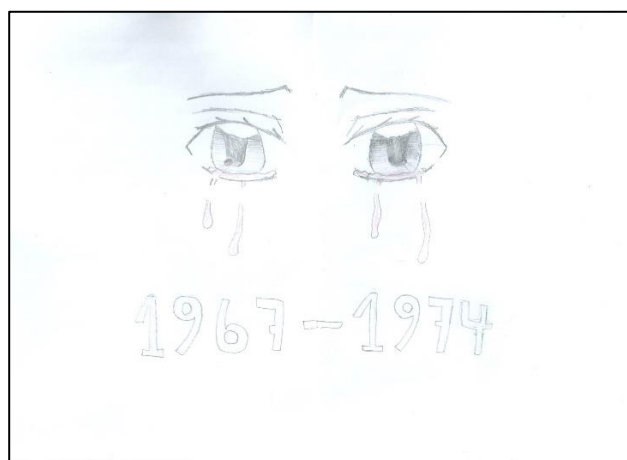
Μετά από έναν μήνα περίπου ο Λοχίας με διέταξε να αναλάβω ξανά αυτήν την υπηρεσία. Με το που μπήκα μέσα στο κτίριο η πρώτη μου κίνηση ήταν να πάω σε εκείνο το κελί που τόσο καιρό κυριαρχούσε στο μυαλό μου. Όταν άνοιξα τότε το παραθυράκι το κελί ήταν άδειο... όμως ένιωθα ακόμα την παρουσία αυτής της γυναίκας. Το μόνο που ήλπιζα ήταν αυτή η γυναίκα να είναι καλά και να χαμογελά.

Ακόμα και σήμερα, πατέρας τριών παιδιών αυτό το έντονο με πόνο αλλά και δυναμικό βλέμμα της, αισθάνομαι πως το έχω ακόμα μπροστά μου.

Αλεξάνδρα Σαμαρά Γ΄3

Ήταν βράδυ και βρισκόμουν στο μικρό φοιτητικό διαμέρισμα μου, διάβαζα το αγαπημένο μου βιβλίο. Η ώρα ήταν περασμένη. Ξαφνικά άκουσα θόρυβο από κάτω έκλεισα τα φώτα και κλείδωσα την πόρτα. Δεν έπρεπε να καταλάβουν πως βρίσκομαι μέσα. Είχαν ήδη φυλακίσει και βασανίσει τον πατέρα μου, η μητέρα μου δε θα άντεχε αν έπαιρναν και εμένα. Ήταν μόλις μια βδομάδα πριν που κατάλαβαν πως ήμασταν κομμουνιστές. Ξαφνικά άκουσα φωνές έξω από την πόρτα. Ούτε ένα λεπτό αργότερα η πόρτα έσπασε. Δεν καταλάβαινα τι γινόταν, τρεις ψηλοί άντρες με άρπαξαν και με έσυραν μέχρι έξω. Με έβαλαν σε ένα φορτηγό με χτύπησαν στο κεφάλι. Λιποθύμησα. Όταν ξύπνησα βρισκόμουν σε ένα κελί. Το πάτωμα κρύο, το μέρος αφιλόξενο σε έκανε να ανατριχιάζεις. Ήμουν εκεί αρκετές ώρες μόνη μου, ήμουν τρομοκρατημένη. Δύο άντρες μπήκαν μέσα. Άρχισαν να με δένουν και να με χτυπάνε. Το σώμα μου είχε μουδιάσει δεν ένιωθα τίποτα, το αίμα άρχισε να τρέχει και αυτοί... δε σταματούσαν. Οι πληγές όλο και μεγάλωναν και δημιουργούνταν καινούριες. Φώναζα, έκλαιγα. Αυτό το ψυχρό τους βλέμμα χωρίς ίχνος συναισθήματος... Ακόμα θυμάμαι αυτά τα μάτια, τόσο κενά, τόσο ψυχρά... Μπορεί να πέρασαν πολλά χρόνια από τότε αλλά αυτές οι μνήμες ακόμα με στιγματίζουν. Έμεινα εκεί πέντε χρόνια και όταν βγήκα τα είχα χαμένα... Ο πατέρας και η μητέρα ήταν νεκροί. Το ίδιο και ο Μανώλης η αγάπη της ζωής μου... Ήταν νεκρός. Σχεδιάζαμε να παντρευτούμε το καλοκαίρι, αλλά αυτή η στιγμή δεν ήρθε ποτέ. Πονάω ακόμα σωματικά και ψυχικά. Τα φοιτητικά μου χρόνια ήταν τα χειρότερα. Αντί να χαρώ αυτά τα χρόνια, τα πέρασα σε ένα κελί με ελάχιστο φαΐ και νερό και πολλά βασανιστήρια. Ακόμα θυμάμαι μια μέρα που ευχόμουν να πεθάνω. Τόσο πολύ πονούσα.

Διονυσία Μπόκολου Γ΄3

Γιάννης Σαμαρά Γ΄3

Αγαπητά μου εγγόνια,

Διάβασα το γράμμα σας και ευχαρίστως θα σας βοηθήσω στην εργασία της Ιστορίας σας με την αφήγηση της δικιάς μου εμπειρίας στην εποχή της χούντας. Τότε ήμουν νέος και το αίμα μου έβραζε. Όπως οι περισσότεροι νέοι ήμουν κατά της χούντας και περίμενα την εξέγερση των πολιτών, έτσι ώστε να διαδηλώσω για τα δικαιώματά μου και για την αδικία που μας κατέτρωγε, ή μάλλον έτσι ήθελα να πιστεύω, διότι μέσα μου ήξερα πως δεν είμαι αρκετά θαρραλέος, αλλά έλεγα στον εαυτό μου πως την κρίσιμη στιγμή θα σταθώ στο ύψος μου και δε θα διστάσω. Έτσι με ένα φθινό ψέμα σταματούσα να το σκέφτομαι. Μια μέρα όμως **στις 17 Νοεμβρίου του 1973 η νεολαία ξεσηκώθηκε και κλείστηκε στο Πολυτεχνείο για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων της.** Το θυμάμαι σαν χθες. Μόλις έμαθα τι συνέβαινε χωρίς δεύτερη σκέψη ντύθηκα και ετοιμάστηκα να φύγω. Άνοιξα την πόρτα του σπιτιού μου, μα ξαφνικά σταμάτησα και σκέφτηκα το πόσο επικίνδυνο ήταν αυτό, ίσως μου κόστιζε τη ζωή μου. Τότε μπορούσα να κάνω το βήμα της γενναιότητας και να πάω στη διαδήλωση ή και να κάνω ένα βήμα πίσω και να μείνω στο σπίτι βλέποντας τα αδέλφια μου να αγωνίζονται. **Με κυρίευσε ο φόβος και έμεινα πίσω, ντροπιασμένος.** Όταν τελικά η χούντα έπεσε, μετά τα γεγονότα του Πολυτεχνείου, πήρα δυο μαθήματα ζωής. Πρώτον, ότι δε θα πηγαίνουμε πίσω, θα κοιτάμε μόνο μπροστά στο μέλλον, αλλιώς θα γυρνάμε πάντα στο παρελθόν και θα κάνουμε τα ίδια λάθη ξανά και ξανά και δεύτερον **όσο κακοί και να είναι οι άνθρωποι που καταπατούν τα δικαιώματα των άλλων δεν είναι χειρότεροι από αυτούς που μένουν άπραγοι, σιωπούν και δε δείχνουν την έντονη διαμαρτυρία τους.**

Κωνσταντίνος Καρούπαλης Γ΄2

Ελλάς Ελλήνων Απελπισμένων [Α.Σ.Κ.Ι.](#)

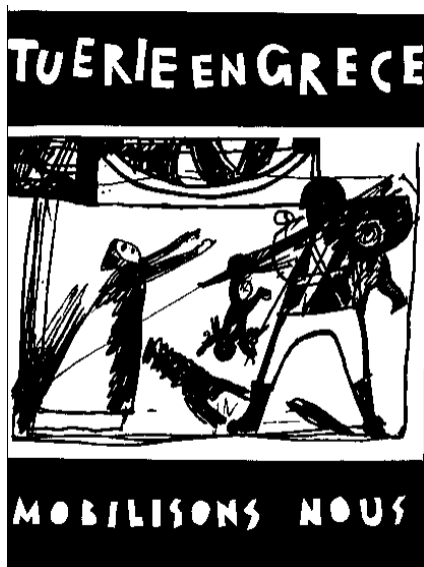
Είναι αργά το απόγευμα και βρίσκομαι σε ένα άλλο κελί. Με μετέφεραν σε ένα πολύ στενό και πολύ πιο σκοτεινό από το προηγούμενο. Σχεδόν έχει βραδιάσει για τα καλά και ένα κεράκι μου κρατάει συντροφιά. Ελπίζω αυτό το κεράκι να αντέξει μέχρι να καταφέρω να περιγράψω τη φρίκη των πραγμάτων που συμβαίνουν εδώ μέσα.

Σήμερα όλα φαινόταναν πιο δύσκολα από κάθε άλλη μέρα. Μαθεύτηκε ότι ένας στρατιώτης μάς τάιζε και συμπεριφερόταν καλά μαζί μας. Αυτός ο στρατιώτης «ήταν» ο καλύτερος μου φίλος. Ναι «ήταν». Τον σκότωσαν. Μαζί του σκότωσαν άλλους δυο κρατούμενους, που τον υπερασπίστηκαν και προσπάθησαν να τον βγάλουν αθώο. Για αυτό μας τιμώρησαν όλους. Μας μείωσαν την ποσότητα φαγητού σε μια φέτα ψωμί και αν ήμασταν τυχεροί μας πρόσφεραν και λίγο ρύζι μέσα στην εβδομάδα. Το χειρότερο όμως δεν είναι αυτό. Μας ανακοίνωσαν ότι από την επόμενη μέρα θα ξανάρχιζαν τα βασανιστήρια. Αλλά αυτήν τη φορά θα είχαν κάτι διαφορετικό. Αυτήν τη φορά θα κρατούσαν περισσότερο και οι τρόποι εκτέλεσής τους θα ήταν περισσότεροι. Λέμε να εξεγερθούμε. Όμως φοβόμαστε. Αν κάνουμε εξέγερση και δεν πετύχει; Τρέμουμε και μόνο σκεπτόμενοι τις συνέπειες.

Το κεράκι σχεδόν έσβησε, αλλά εγώ αντί να κοιμηθώ ξύπνησα, παιδί μου.

Άλλος ένας εφιάλτης που ταλαιπωρεί τον ύπνο μου, αν και έχουν περάσει πενήντα χρόνια από τότε που βίωσα τα βασανιστήρια στο στρατόπεδο Διονύσου την περίοδο της χούντας.

Γιάννης Σαμαράς Γ'3

ΦΟΝΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΑΣ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΘΟΥΜΕ

[Α.Σ.Κ.Ι.](#)

Αγαπητά μου παιδιά,

Ελάτε λοιπόν να σας πω δυο πράγματα για την εποχή της χούντας. Αυτό το μικρό εκκλησάκι του Αγ. Γεωργίου που βλέπετε εσείς σήμερα στον Διόνυσο, τότε ήταν κρατητήριο αγωνιστών της αντιδικτατορικής πάλης, στο οποίο εκτελούνταν βασανιστήρια. Εκείνη την εποχή λοιπόν εγώ και ο παππούς σας ήμασταν άτυχοι, διότι πιαστήκαμε και οι δυο μας αιχμάλωτοι από τους δικτάτορες. Εγώ γλίτωσα γρηγορότερα απ' ότι ο παππούς σας. Ο χρόνος που θα περνούσες στο κρατητήριο ήταν το εύκολο κομμάτι. Το δύσκολο λοιπόν ήταν ότι έπρεπε, ο καθένας, να αντεπεξέλθει μετά από όλα τα βασανιστήρια. Όπως σας είπα νωρίτερα, εγώ κατάφερα να γλιτώσω τα κρατητήρια. Ο παππούς σας δυστυχώς έμεινε και υπέστη όλα τα βασανιστήρια. Εκεί μέσα άφησε και την τελευταία του πνοή. Δε με άφηναν να τον δω, ακόμα και τα γράμματα που του έστελνα δεν τον άφηναν να τα πάρει και να τα κρατήσει. Τον άφηναν μονάχα να τα διαβάσει...

Ακολουθεί μία μεγάλη παύση. Η γιαγιά συγκινείται, δακρύζει και η αφήγηση διακόπτεται από την μητέρα, για να μην επιβαρυνθεί συναισθηματικά περισσότερο η γιαγιά.

Αδελαΐδα Μπεχάρι Γ΄3

ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ 1967-1974

Άννα Παπαευαγγέλου Γ΄3

Αγαπητά μου εγγόνια,

θα ήθελα να σας διηγηθώ μια ιστορία που έγινε πριν από αρκετά χρόνια. Όταν ήμουν στρατιώτης την περίοδο της χούντας. Τότε η Ελλάδα είχε δικτατορία με επικεφαλής τον Παπαδόπουλο. Ο κόσμος τότε ήταν διχασμένος και υπήρχαν πολλές διαμαρτυρίες, ώσπου τελικά ήρθε μια μέρα που το ποτήρι ξεχείλισε για τον κόσμο της Ελλάδας και ξεκίνησε εξέγερση και πιο συγκεκριμένα οι φοιτητές την ξεκίνησαν. Ήταν βράδυ της 17^{ης} Νοεμβρίου του 1973, όταν ο λαός και οι φοιτητές ξεσηκώθηκαν και η Αθήνα είχε γίνει μέρος πολέμου. Αυτή τη μέρα δε θα την ξεχάσω ποτέ. Μάλιστα θυμάμαι σαν σήμερα την οδηγία που μου έδωσαν για να ρίξω την πύλη του Πολυτεχνείου. Αυτή ήταν η χειρότερη απόφαση της ζωής μου και έχω μετανιώσει που ήμουν υπέρ της χούντας.

Στέφανος Κούτσης Γ΄2

[Α.Σ.Κ.Ι.](#) και [ΣΑΕ](#)

Η Άννυ έχει ως εργασία να παρουσιάσει μια προφορική μαρτυρία για την περίοδο της χούντας στο μάθημα της Ιστορίας. Ζητάει, λοιπόν, από τη γιαγιά της να της αφηγηθεί τις εμπειρίες της.

Άννυ, παιδί μου,

Ήμουν 22 χρονών, όταν επιβλήθηκε η δικτατορία. Δεν είχα το δικαίωμα να ‘‘αντιμιλώ’’ στο κράτος. Αν το έκανα, με περίμενε φυλακή και εξορία. Δεν είχα δικαίωμα να αμφισβητώ πολιτικό, γιατί θα οδηγούμουν στην Ασφάλεια «δια υπόθεσίν μου». Και αυτό σήμαινε βασανιστήρια, κελιά, κράτηση, στρατοδικείο και εξορία. **Απαγορεύονταν οι διαδηλώσεις και οι δημόσιες συγκεντρώσεις.** Όλες οι εφημερίδες περνούσαν από λογοκρισία.

Θυμάμαι τον Φεβρουάριο του 1973 την κατάληψη της Νομικής Σχολής και τον Νοέμβριο του 1973 του Πολυτεχνείου. Από νωρίς φάνηκε η στήριξη των πολιτών προς τους φοιτητές με τρόφιμα, γραφική ύλη και φάρμακα. Ο ραδιοφωνικός σταθμός των «Ελεύθερων Πολιορκημένων» εξέπεμπε αντιδικτατορικά συνθήματα. Τα μεσάνυχτα η ατμόσφαιρα πνίγηκε στα δακρυγόνα και περίπου στις 2:30 το ταγκ γκρέμισε την κεντρική πύλη του Πολυτεχνείου.

Αυτό ήταν η αρχή του τέλους για τη χούντα. Η περίοδος 1967-1974 θα μείνει χαραγμένη μέσα μου και πάντα θα καθορίζει τη ζωή μου και τις επιλογές μου.

Άννυ Κατσλισβίλι Γ΄2

Εφημερίς της Κυβερνήσεως, ΦΕΚ 1 01/01/1971

Οι μαθητές/τριες παρακολούθησαν το ιστορικό ντοκιμαντέρ *Μνήμες* (δημιουργία της διδάσκουσας), μελέτησαν **προφορικές μαρτυρίες** από την περίοδο της απριλιανής δικτατορίας (1967-1974) και τον αντιδικτατορικό αγώνα και σε μια προσπάθεια ενσυναίσθησης έγραψαν τις δικές τους **ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ**.

Συνέντευξη κρατούμενου, μέλους της αντιδικτατορικής πάλης, στις στρατιωτικές φυλακές Μπογιατίου.

1- Ακούμε πολύ συχνά και γνωρίζουμε ότι εκείνη την εποχή τα βασανιστήρια οργιάζαν. Ποια ήταν αυτά;

- Οι φαντάροι δεν μας άφηναν να κοιμηθούμε, μας χτυπούσανε και γενικά τα βασανιστήρια ήταν κάποια σκληρά και κάποια ελαφριά.

2- Μας είπατε πως σας πήγαν στις στρατιωτικές φυλακές του Μπογιατίου. Τι ήταν αυτό το στρατόπεδο;

- Το στρατόπεδο του Μπογιατίου ήταν ένας χώρος κράτησης και βασανισμού μετά το ΕΑΤ-ΕΣΑ.

3- Μας αναφέρατε επίσης, πως οι φαντάροι φάνηκαν να αντιδρούν μετά τα βασανιστήρια. Γιατί συνέβη αυτό;

- Αυτό συνέβη, γιατί κοντά στην σκληρότητα και την βαναυσότητα των στρατιωτικών υπήρχε η συμπόνια και η ανθρωπιά των απλών φαντάρων.

4- Ποιος ήταν αυτός που σας βασάνιζε και πώς;

- Με βασάνιζε και με εξευτέλιζε για δύο μήνες ο ταγματάρχης Θεοφιλογιαννάκος.

5- Ποιο είναι το συμπέρασμα σας για το τι ήταν τα βασανιστήρια;

- Τα βασανιστήρια ήταν μια ρυθμισμένη κλίμακα εναλλασσόμενων σωματικών και ψυχολογικών βασάνων, που αναζητεί το ευαίσθητο σημείο του κάθε θύματος.

6- Τι ήταν το σιδερένιο στεφάνι και που εφαρμοζόταν;

- Το σιδερένιο στεφάνι εφαρμοζόταν στον Διόνυσο. Ήταν μία υπερμοντέρνα έκδοση του «αγκαθένιου στεφανιού» του Χριστού, ήταν ένα μηχανήμα που εφαρμόζει στο κεφάλι και περισφίγγεται ολοένα και περισσότερο με σφίξιμο στις δύο βίδες του.

7- Αυτοί που υπέστησαν το βασανιστήριο αυτό τι απέγιναν;

- Πολλοί από αυτούς που υπέστησαν το στεφάνι τρελάθηκαν.

8- Ποια ήταν τα βασανιστήρια που υπέστησαν οι κρεμασμένοι;

- Οι βασανιστές ήταν μια συγχορδία, όπου ο ένας μαστίγωνε τον κορμό, ο άλλος συνέθλιβε τα γεννητικά όργανα. Ο τρίτος σβήνει αναμμένα τσιγάρα πάνω στην πληγιασμένη σάρκα, ο τέταρτος κάνει ηλεκτροσόκ στον τράχηλο και ένας πέμπτος ασχολείται με το ξερίζωμα των νυχιών. Κάθε τόσο ο κρεμασμένος λιποθυμάει. Αυτές είναι οι μόνες στιγμές που σταματάει ο πόνος.

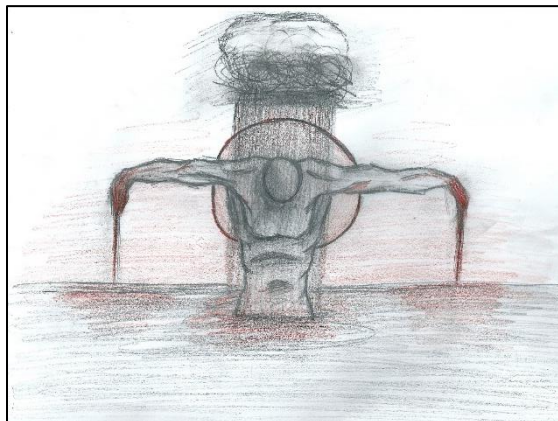
9- Ξέρατε τι σας περίμενε την επόμενη μέρα;

- Κάθε στιγμή μέρα και νύχτα, δεν ήξερες τι θα σκαρφιστούν να σου κάνουν.

10- Τα βασανιστήρια πού αλλού εφαρμόζονταν;

- Τα βασανιστήρια εφαρμόζονταν στην διαβόητη «ταράτσα» και στα καμαρίνια, που ενσωματώθηκαν στα **Πρακτικά του Συμβουλίου της Ευρώπης**.

Χάρης Ευαγγελιάτος Γ΄1

Μυρτώ Βασιλείου Γ΄1

Οι μαθητές/τριες παρακολούθησαν τη θεατρική παράσταση «**Η μουσική σταμάτησε τον πετροπόλεμο**» μελέτησαν θεατρικά κείμενα και έγραψαν τα δικά τους **θεατρικά έργα.**

Η ώρα έφτασε

Σκηνή 1 Τόπος: κουζίνα του σπιτιού

(Ο Γιώργος βρίσκεται στο σαλόνι), (δεν έχει μπει στην σκηνή και ακούει ραδιόφωνο). (Η γυναίκα του (Μάρω) κάθεται στην κουζίνα και καθαρίζει λαχανικά).

Μαρ: (φωνάζει προς το σαλόνι) Γιώργη τι κάνεις;

Παύση (δεν απαντάει)

Μαρ: Γιώργη σου μιλάω! Απάντησε μου!

Γιωρ: (ακούγεται) Τι θες γυναίκα, δεν ακούω. Έλα από εδώ αν θες κάτι.

Μαρ: Μπαμπάκι έχεις στ' αφτιά και δεν ακούς Γιώργη;

Γιωρ: Ραδιόφωνο ακούω και εσύ δεν ακούγεσαι ρε Μάρω. Αν θες κάτι, έλα από 'δω.

Μαρ: Έχω δουλειά δεν μπορώ να 'ρθω.

Γιωρ: Πάλι πλέκεις;

Μαρ: Μαγειρεύω Γιώργη, νηστικοί θα μείνουμε; Και για να 'χουμε καλό ερώτημα τι ακούς στο ράδιο;

Γιωρ: Δε σε αφορά Μάρω.

Μαρ: (φωνάζει θυμωμένη) Κλείσ 'το τώρα! Ξέρεις πως και οι τοίχοι έχουν αυτιά! Αν μάθουν πως ακούμε τον σταθμό του Πολυτεχνείου θα μας πάνε μέσα. Κλείσ' το!

Σκηνή 2

(Ο Γιώργης μπαίνει στην κουζίνα).

Γιωρ: Γιατί να το κλείσω Μάρω; Όλος ο κόσμος ακούει τον σταθμό των αγωνιζόμενων φοιτητών. Πόσο καιρό θα ζούμε έτσι Μάρω; Πόσο;

Μαρ: Ξέρεις τι κάνανε στον γείτονα που τον άκουσαν να λέει τέτοια πράγματα στο καφενείο;

Γιωρ: Ξέρω.

Μαρ: Ωραία λοιπόν, κάτσε στ' αυγά σου εσύ, γιατί το **Μπογιάτι** δεν είναι πολύ μακριά από εδώ.

Γιωρ: Μα Μάρω δεν ακούω μόνο εγώ τον σταθμό. Ο κόσμος όλος τον ακούει. Έχουν ξεσηκωθεί όλοι. Ειδικά τώρα που το Μετσόβιο έχει καταληφθεί.

Μαρ: Εσείς οι ξεσηκωμένοι θα φάτε τα μούτρα σας. Δεν καταλαβαίνουν τίποτε αυτοί. Θα σας σκοτώσουν όλους εσάς τους αντιστασιακούς. Ακούς τι σου λέω! Λάχανο θα σας φάνε.

Γιωρ: Όταν οι επαναστάτες είναι πολλοί δεν μπορούν να κάνουν τίποτα.

Μαρ: Μια χαρά μπορούν. Έχουν τεθωρακισμένα, έχουν όπλα. Εμείς τι έχουμε;

Γιωρ: Έχουμε τη φωνή μας.

Μαρ: Γιώργη, κάτσε καλά! Κλείσε το ράδιο και έλα να λύσεις κάνα σταυρόλεξο, γιατί τους ξέρεις αυτούς. Θα σε συλλάβουνε και τότε...

Γιωρ: Τότε τι; Πόσους θα συλλάβουν; Είναι χιλιάδες ο κόσμος που έχει ξεσηκωθεί!

Μαρ: Αχ Γιώργη...

Γιωρ: Μάρω;

Μαρ: Ναι;

Γιωρ: Πάω στο καφενείο να πιω ένα ούζο.

Μαρ: Κοίτα μην σου ξεφύγει κάνα βρομόλογο και σ' ακούσουνε, ακούς!

Γιωρ: Ξέρω εγώ...

Μαρ: Όχι δεν ξέρεις.

Γιωρ: Σταμάτα να φοβάσαι πια!

Μαρ: Αυτό είναι το θέμα. Δεν μπορώ. Φοβάμαι.

Σκηνή 3

(Το σκηνικό είναι το καφενείο, το οποίο είναι άδειο). (Μέσα στο καφενείο είναι μόνο ο μαγαζάτορας Μπάμπης, που κάθεται σε ένα τραπέζι και ρίχνει πασιέντζες).

Μπαμπ: (παίζοντας χαρτιά) Δύο καρό στο 3 σπαθί... (τραβάει ένα φύλλο και το κρατάει) έλα ρε τώρα πάλι δεν βγαίνει η... (πετάει το φύλλο στο τραπέζι) (μπαίνει ο Γιώργος και διακόπτει την φράση του)

Γιωρ: Γεια σου Χαράλαμπε, καλημέρα.

Μπαμπ: Γεια σου κυρ Γιώργη!

(Ο Γιώργος κάθεται στο διπλανό τραπέζι και μιλάνε από τραπέζι σε τραπέζι).

Γιωρ: Λίγη δουλειά βλέπω, γιατί;

Μπαμπ: Τι λίγη; Καθόλου! Πασιέντζες ρίχνω. Έχουν πάει όλοι σε διαδήλωση έξω από το Πολυτεχνείο.

Γιωρ: Α, μάλιστα.

Μπαμπ: Λες και θα καταφέρουν κάτι. Ένα στρατιωτικό όχημα να φέρουν τους τελειώσαν όλους και θα βάλουν και όλοι μυαλό.

Γιωρ: Λες ε;

Μπαμπ: Ε, ναι τι; Διαδηλώσεις και μπουρδες. Πας κόντρα σ' αυτούς; Και να θες δεν μπορείς.

Γιωργ: Ξέρεις ο κόσμος πληθαίνει.

Μπαμπ: Ναι, γεννάνε σα κουνέλες τώρα οι γυναίκες. (Σηκώνεται από το τραπέζι του και πάει πάνω στον Γιώργη). Τι θα πάρεις;

Γιωργ: Οι ξεσηκωμένοι εννοώ πληθαίνουν, όχι γενικά οι άνθρωποι.

Μπαμπ: Το κατάλαβα, αλλά μη λες πολλά και μας ακούσουνε (του ψιθυρίζει.) Τι θα πάρεις λοιπόν;

Γιωρ: Φέρε το ούζο μου με μια μικρή ποικιλία βρε Μπάμπη μου.

Μπαμπ: Αμέσως. (φεύγει από τη σκηνή.)

Σκηνή 4

(Ο Γιώργης κάθεται σκεπτικός στο τραπέζι, όταν μπαίνουν στο καφενείο τρεις νέοι).

N1: Κύριος τι κάθεστε εδώ μόνος και δεν είστε στο Πολυτεχνείο με όλη την υπόλοιπη Αθήνα;

Γιωρ: Δε μ' αφήνει η γυναίκα μου, φοβάται.

N2: Δεν υπάρχει φόβος πια.

N3: Αυτοί, όταν δουν πως δεν τους θέλει κανείς, δε θα μείνουν. Ο λαός θα μιλήσει!

N1: Έχει αρχίσει ήδη να μιλά!

Γιωργ: Παιδιά... (διακόπτει απότομα τη συζήτηση ο μαγαζάτορας μπαίνοντας στη σκηνή φουριόζος.)

Σκηνή 5

Μπαμπ: Τι είναι αυτά που λέτε στο μαγαζί μου; Θέλετε να μας πάνε όλους μέσα; Ωραία όλα αυτά για ελευθερίες και δημοκρατία αλλά ποιο είναι το όπλο που θα έχετε εσείς οι νέοι και θα πολεμήσετε τους δικτάτορες;

N3: Το όπλο η φωνή, ο τρόπος η διαδήλωση κ. μαγαζάτορα.

Γιωργ: Ξέρεις κάτι Μπάμπη; Θα 'ρθω άλλη μέρα για το ούζο. Τα παιδιά έχουν δίκιο πάω στο Πολυτεχνείο μαζί με όλη την Αθήνα. Και μην προσπαθήσεις να με σταματήσεις ή να με δώσεις, γιατί όταν η δημοκρατία έρθει σε 'σένα θα 'ρθω πρώτος πρώτος, για να πιω ούζο και να σου πω και δυο λογάκια.

Μπαμπ: Μάλιστα (είπε νευρικός). Άντε πήγαινε Γιώργη μου, άντε και με τη νίκη (ειρωνικά).

N2: Ελάτε και 'σείς κύριε μαγαζάτορα. Όσο περισσότεροι τόσο το καλύτερο.

Μπαμπ: Εάν παιδιά θέλετε να αυτοκτονήσετε, είστε ελεύθεροι να το κάνετε. Εξάλλου, δεν υπάρχει περιορισμός σύμφωνα με την χούντα γι' αυτό. Ελεύθεροι.

Σκηνή 6

(Ο Γιώργης πάει σπίτι του να πει στην γυναίκα του ότι πάει στο Πολυτεχνείο).

Γιωργ: (Μπαίνοντας στο σπίτι) Φεύγω, πάω κέντρο.

Μαρ: (Φωνάζει τρομοκρατημένη) Πού πας;

Γιωργ: Στο Πολυτεχνείο

Μαρ: Δεν πιστεύω ο Χαράλαμπος να σου 'βαλε καμιά τρελή ιδέα.

Γιωργ: Όχι, τρεις νέοι που πάνε κι αυτοί στο Πολυτεχνείο μού βάλανε τρελή ιδέα, που δεν είναι και τόσο τρελή τελικά.

Μαρ: Αχ! αυτοί οι νέοι...

Γιωργ: Αντίο Μάρω. Όσο πιο πολλοί τόσο το καλύτερο. Σε φιλώ, γεια, η ώρα έφτασε. (φεύγει από το σπίτι)

Μαρ: Η ώρα έφτασε;

Σκηνή 7

(Στο καφενείο ο Μπάμπης κάθεται σκεπτικός σε ένα τραπέζι.)

Μπαμπ: Μήπως οι νέοι έχουν δίκιο; Μήπως ο Γιώργης έχει δίκιο; Αυτός είναι λογικός άνθρωπος. (φωνάζει) Όχι! Δεν έχουν απλώς δίκιο! Η ώρα της δημοκρατίας έφτασε! Αρκετά τους ανεχτήκαμε. Όσο περισσότεροι τόσο το καλύτερο. Δε θα κάτσω εδώ να φοβάμαι. Εξάλλου, τι να φοβάμαι; Όλη η Αθήνα είναι έξω! **Η ώρα έφτασε!**

Βασίλης Ευσταθιάδης Γ΄1

Ακούστε την κραυγή του λαού [A.S.K.I.](#)

Οι μαθητές/τριες μελέτησαν πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές, οπτικοακουστικό υλικό της περιόδου (1967-1974) και έγραψαν τα δικά τους κείμενα **ιστορικής αφήγησης**.

Πολυτεχνείο

Στις αρχές του 1973 το χάσμα μεταξύ κράτους και φοιτητών μεγαλώνει, ενώ η κόντρα μεταξύ τους εντείνεται. Η χούντα των συνταγματαρχών στην προσπάθειά της να περιορίσει τους φοιτητές βάζει σε εφαρμογή το νομοθετικό διάταγμα 1347, που επιτρέπει την άρση της αναβολής στράτευσης για τους φοιτητές που απέχουν από τα μαθήματα ή προτρέπουν συναδέλφους τους σε αποχή. Ήταν η σπίθα που άναψε τη φωτιά. Η φοιτητική ανησυχία αρχίζει να μεγαλώνει, και στις 21 Φεβρουαρίου πραγματοποιούνται στο κτίριο της Νομικής φοιτητικές συνελεύσεις, με κύριο αίτημα την κατάργηση του μέτρου της στράτευσης, ενώ στις 14 Μαρτίου ακολουθεί και δεύτερη φοιτητική συνέλευση. Σημαντικό ρόλο στην κλιμάκωση της κατάστασης είχε και το μνημόσυνο του “Γέρου της Δημοκρατίας”, Γεώργιου Παπανδρέου. Όλα έδειχναν ότι κάτι θα συνέβαινε και τελικά αποδείχθηκε αληθές.

17 Νοεμβρίου 1273 ώρα 2:58 πρωινή το τανκ γκρεμίζει τη σιδερένια πόρτα του Πολυτεχνείου. Στρατός και αστυνομικοί μπαίνουν στο προαύλιο. Οι φοιτητές προσπαθούν να φύγουν, αλλά δέχονται άγριες επιθέσεις. Πολλοί φαντάροι προστατεύουν και βοηθούν τους φοιτητές να φύγουν. Πολλοί συλλαμβάνονται και οδηγούνται στην ΕΣΑ (ελληνική στρατιωτική αστυνομία). Οι οδομαχίες συνεχίζονται γύρω από το Πολυτεχνείο μέχρι το πρωί.

Το τέλος της δικτατορίας θα επέλθει μερικούς μήνες αργότερα με τα τραγικά γεγονότα της Κύπρου.

Μυρτώ Βασιλείου Γ΄1

Εφημερίς της Κυβερνήσεως, ΦΕΚ 35 10/2/1973

Οι μαθητές/τριες μελέτησαν πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές, οπτικοακουστικό υλικό της περιόδου (1967-1974) και χρησιμοποιώντας αρκετά τη φαντασία τους έγραψαν τα δικά τους **διαλογικά κείμενα ή διηγήματα.**

Στην ΕΣΑ

- Θέλω να δω τον άντρα μου.

Πόσες και πόσες φορές η Αντιγόνη είπε αυτή τη φράση. Ανεβοκατέβαινε σκάλες, χτυπούσε πόρτες, ρώτησε φρουρούς, που την έβρισαν, την έδιωξαν:

- Τι θέλεις εδώ κορίτσι μου; Φύγε γρήγορα, είπε ένας από αυτούς.

Στεκόμενη ώρες όρθια περίμενε μια απάντηση, ένα δείγμα κατανόησης, αλληλεγγύης. Κάποιος φρουρός με άγριο βλέμμα και άσχημη κοψιά της είπε:

- Ελάτε αύριο.

Κάθε μέρα τα ίδια, η αγωνία πλέον την τρώει μέσα της. Οι μέρες περνούσαν δύσκολα.

«Πού να βρίσκεται ο Νίκος» έλεγε και ξανάλεγε μέσα της.

Δεν πονούσε, δε νύσταζε, ρωτούσε αστυνομικούς, φρουρούς, αρμόδιους, συναρμόδιους. Κανείς δεν ήθελε να της πει. Τηλεφώνησε ακόμα και στον κύριο Γιώργο, μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής.

- Νίκος Γεωργίου γνωρίζετε κάτι, σας παρακαλώ βοηθήστε με.

Είπε το όνομα Γεωργίου, κάτι του θύμισε, τον φόβισε.

- Μην με ανακατεύετε, δεν έχω καμία σχέση. Απάντησε αυτός.

Ένα πρωί το αποφάσισε, θα πήγαινε στην ΕΣΑ. Η οικογένεια της τρόμαζε:

- Τι λες παιδί μου, θα πας στο στόμα του λύκου; Είπε ο πατέρας της.

Είχε πάρει την απόφαση της, θα ζητούσε τον ίδιο τον διοικητή.

- Θέλω να μιλήσω με τον κύριο διοικητή αμέσως. Είπε απαιτητικά σε έναν φρουρό.

Ο φρουρός εντυπωσιάστηκε από αυτή την όμορφη καλοντυμένη κυρία που στεκόταν μπροστά του.

Οι πιο πολλές που ερχόντουσαν ήταν κουρασμένες και μεσόκοπες.

- Ξέρετε δεν επιτρέπεται. Είπε με μαλακή φωνή.

Η Αντιγόνη επέμενε.

- Καλά περιμένετε να τηλεφωνήσω, πώς σας λένε;
- Αντιγόνη Γεωργίου, γυναίκα του Νίκου Γεωργίου. Είπε με αυτοπεποίθηση.

*Ο φρουρός μπήκε στο φυλάκιο και η Αντιγόνη ακολούθησε από πίσω του. Έλπιζε να δει τώρα τον Νίκο. Τελικά, πέρασε στον κεντρικό χώρο, ήταν έρημος, σκοτεινός. Μπήκε στο γραφείο του διοικητή, το πάτωμα ήταν υγρό, βρόμικο και μισοσπασμένο. **Πίσω από τον διοικητή μια φωτογραφία του Παπαδόπουλου με παγερό χαμόγελο.***

Η Αντιγόνη κάθισε.

- Τι θέλετε εδώ κυρία μου; Είπε αυταρχικά ο διοικητής.
- Θέλω να δω τον άντρα μου. Απάντησε.

Ο διοικητής άνοιξε ένα συρτάρι πήρε ένα πούρο το άναψε και συνέχισε.

- Πως τον λένε; Ρώτησε λες και δεν τον είχε πάρει τηλέφωνο ο φρουρός.
- Νίκο Γεωργίου

Ο διοικητής έκανε μια ρουφηξιά από το πούρο του και συνέχισε.

- Και ποιος σας είπε ότι είναι εδώ; ρώτησε.
- Έχω πάει παντού τριάντα μέρες ψάχνω. Εδώ θα είναι, σας παρακαλώ, πείτε μου.

Ο διοικητής χαμογέλασε, αυτό του άρεσε... να βλέπει τους ανθρώπους να πέφτουν, να λυγίζουν μπροστά του.

Η Αντιγόνη δεν ήταν πλέον απαιτητική, αλλά απελπισμένη.

- Το ξέρεις κυρία μου πως ο άντρας σου είναι κομμουνιστής;
- Ναι, αλλά θέλω να τον δω. Είπε η Αντιγόνη.
- Πρέπει να του φέρω ρούχα, φαγητό, τα φάρμακα του, είναι άρρωστος, ξέρετε, συνέχισε.
- Μην ανησυχείτε, γιατρούς έχουμε, είπε.
- Τα ρούχα του θα είναι βρόμικα.

Ο διοικητής γέλασε.

- Μήπως να βάλουμε και πλυντήριο; είπε ειρωνικά.

- Ελάτε ακολουθήστε με, αναφώνησε απαιτητικά ο διοικητής.

Όσο προχωρούσε η Αντιγόνη έβλεπε τον χώρο να γίνεται πιο άθλιος. Η ατμόσφαιρα πνιγηρή. Στάθηκαν έξω από ένα κελί.

Ο διοικητής διέταξε τον φρουρό να ανοίξει την πόρτα.

Και να ο Νίκος ήταν στο βάθος εξαντλημένος κουρασμένος, αλλά ήταν εκεί ζωντανός. Η Αντιγόνη έτρεξε πάνω του, του έδωσε ένα άσπρο γαρίφαλο.

- Τι κάνεις; Αδυνάτισες! είπε.
- Τρως;
- Τρώω.
- Κοιμάσαι;
- Κοιμάμαι.

Για λίγο δε μίλησε κανένας μόνο κοιτάζονταν. Πόσο αλλιώτικος φαινόταν ο Νίκος.

Όσπου η άγρια φωνή του φρουρού τής θύμισε ποιος κάνει κουμάντο εκεί.

- Τελείωσε ο χρόνος, άντε γρήγορα.
- Σας παρακαλώ, λίγο ακόμα, είπε η Αντιγόνη.
- Μην παρακαλείς κανέναν για χάρη μου, είπε ο Νίκος.

Και τότε ο φρουρός έκλεισε την πόρτα του κελιού, η Αντιγόνη ένιωσε πάλι τη ζωή της άδεια. Περπατώντας στον σκοτεινό διάδρομο με τον φρουρό να σιγομιλάει, μέσα της μόνο σκεφτόταν, σκεφτόταν ένα καλύτερο αύριο. Όσπου ο δυνατός χτύπος της εξώπορτας, που έκλεισε, την επανέφερε στο τώρα. Δεν κατάλαβε για πότε βγήκε έξω. Ο καθαρός αέρας και ο ανοιζιάτικος ήλιος χτύπησαν το πρόσωπο της. Πήρε τον δρόμο του γυρισμού. Σκεφτόταν.

Δημήτρης Καραγιάννης Γ΄1

Ο «εσωτερικός κόσμος» των πολιτών θα κινείται του λοιπού αυστηρώς και άνευ ουδεμίας παρεκκλίσεως επάνω εις την Γραμμήν την οποίαν εκάστοτε θα χάρασση το Κράτος. [...]

Βαδίζετε ακριβώς επάνω εις την Γραμμήν

την οποίαν έχει χαράξει το Κράτος,

μόνον τότε είσθε εν ασφαλεία...

**ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ ΑΝΤ. (1961), «Η τελευταία ελευθερία» *ΑΡΝΟΥΜΑΙ*. Αθήνα:
Γ.Κ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗΣ**

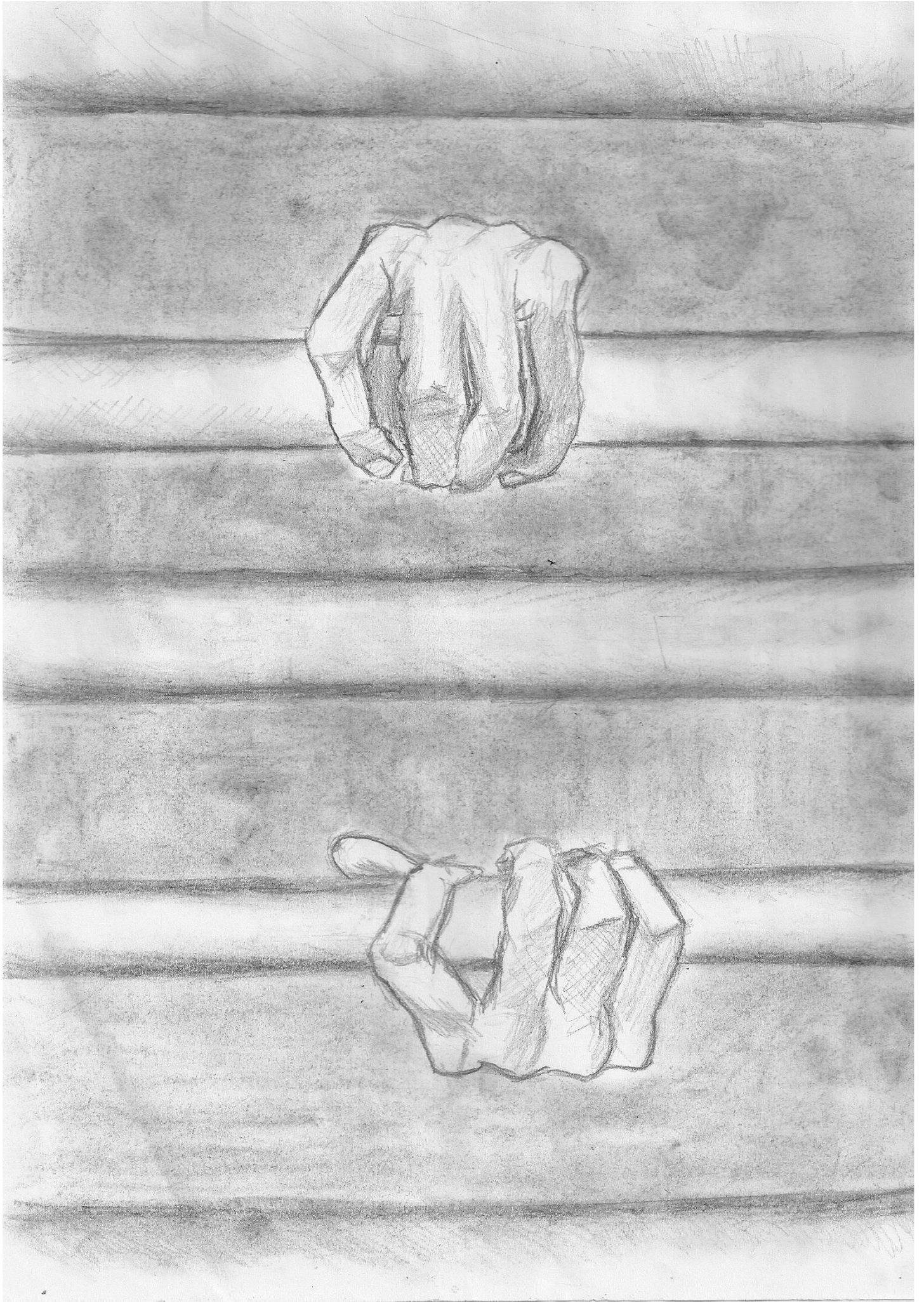
Μιχαέλα Παπαντωνοπούλου Γ΄3

Οι μαθητές/τριες μελέτησαν πηγές, προφορικές μαρτυρίες για την περίοδο της απριλιανής δικτατορίας (1967-1974) και αφίσες από τα Α.Σ.Κ.Ι. (Αρχεία Σύγχρονης Σύγχρονης Ιστορίας) και δημιούργησαν τις δικές τους **αφίσες**.

ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ 1967-1974

Άννα Παπαεραγγέλου Γ΄3

ΑΝΤΙΣΤΑ

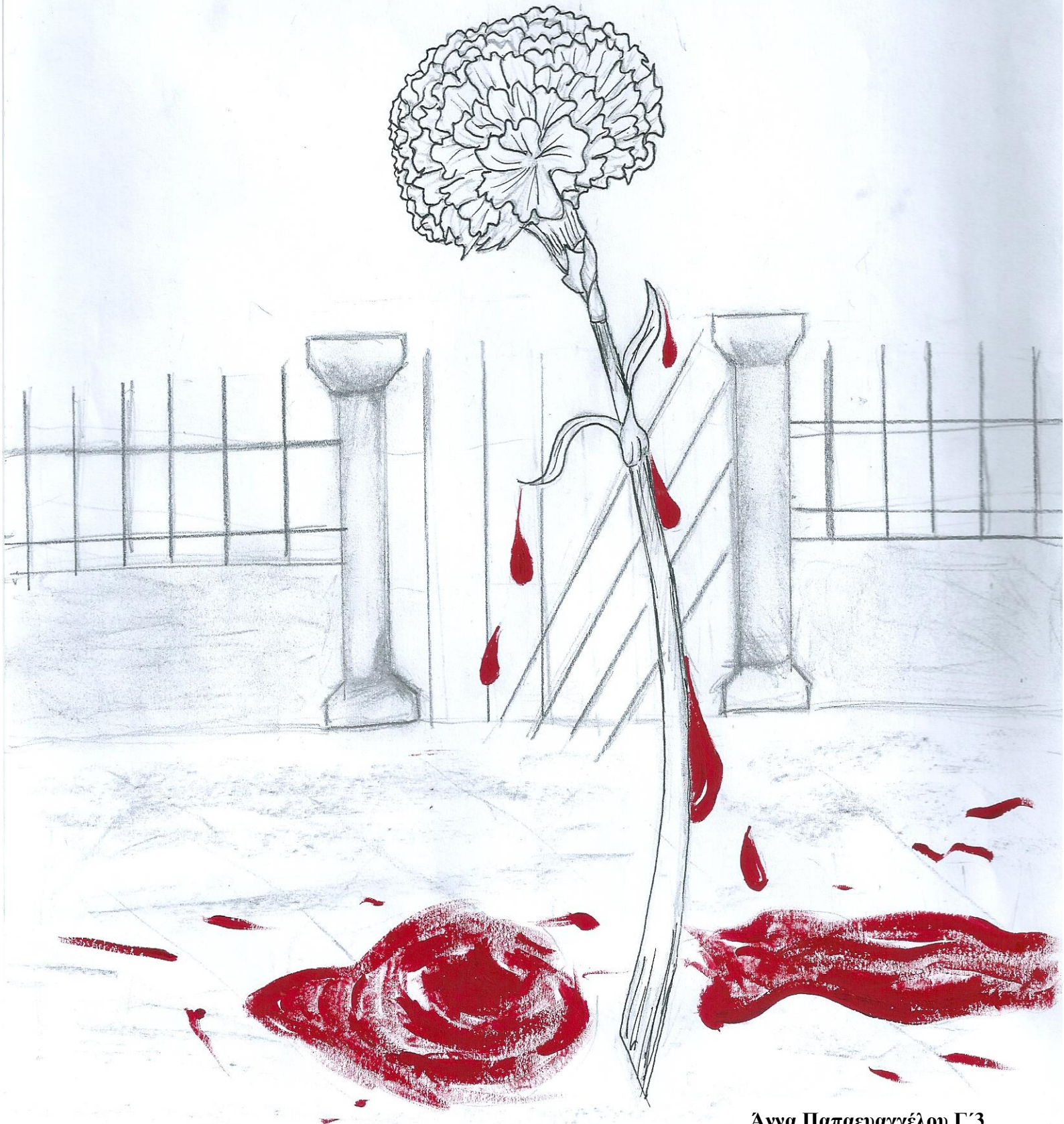
ΚΑΤΟ Η
ΧΟΝΤΑ

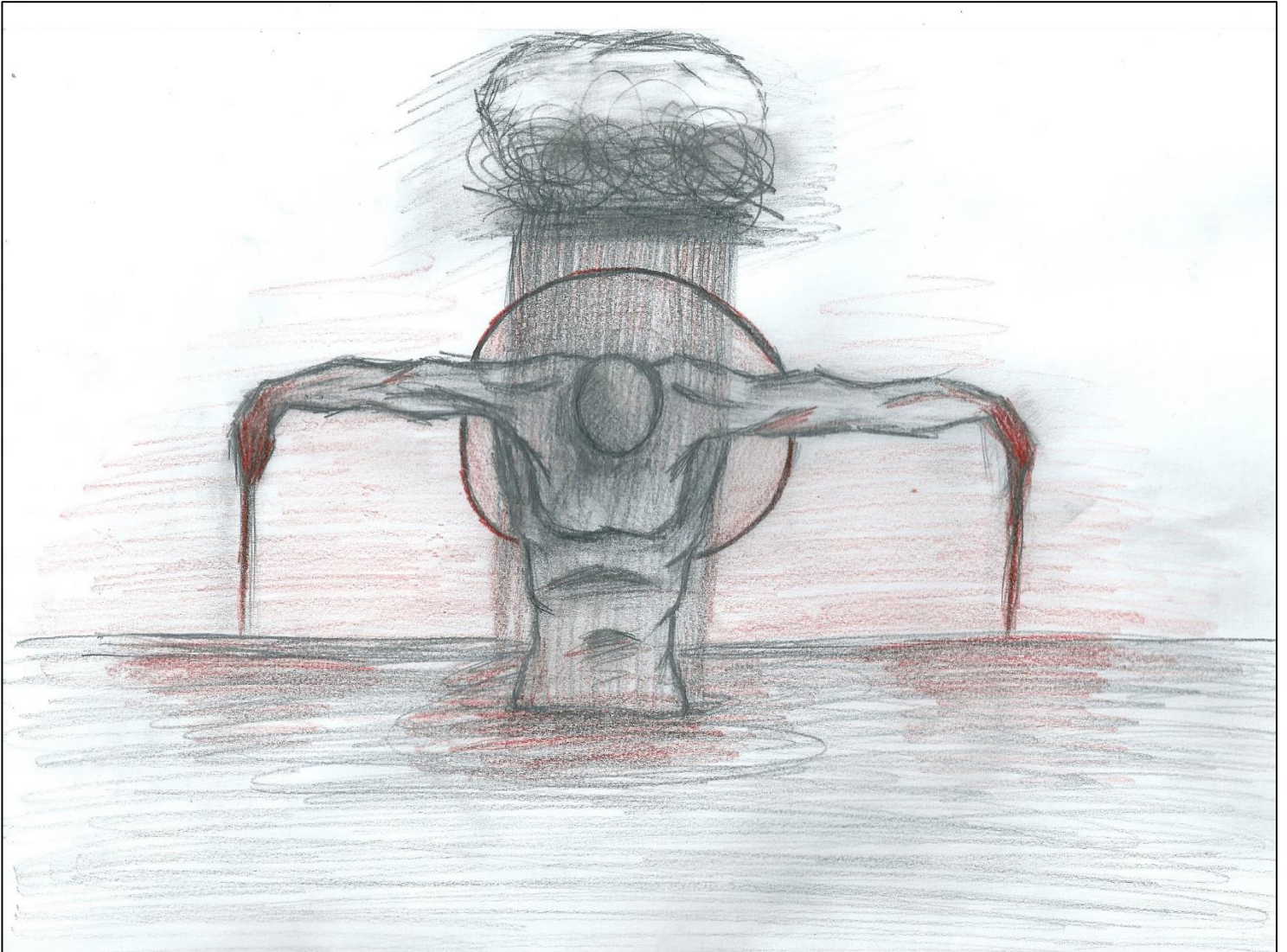
Stathis 2018

ΚΑΤΟ

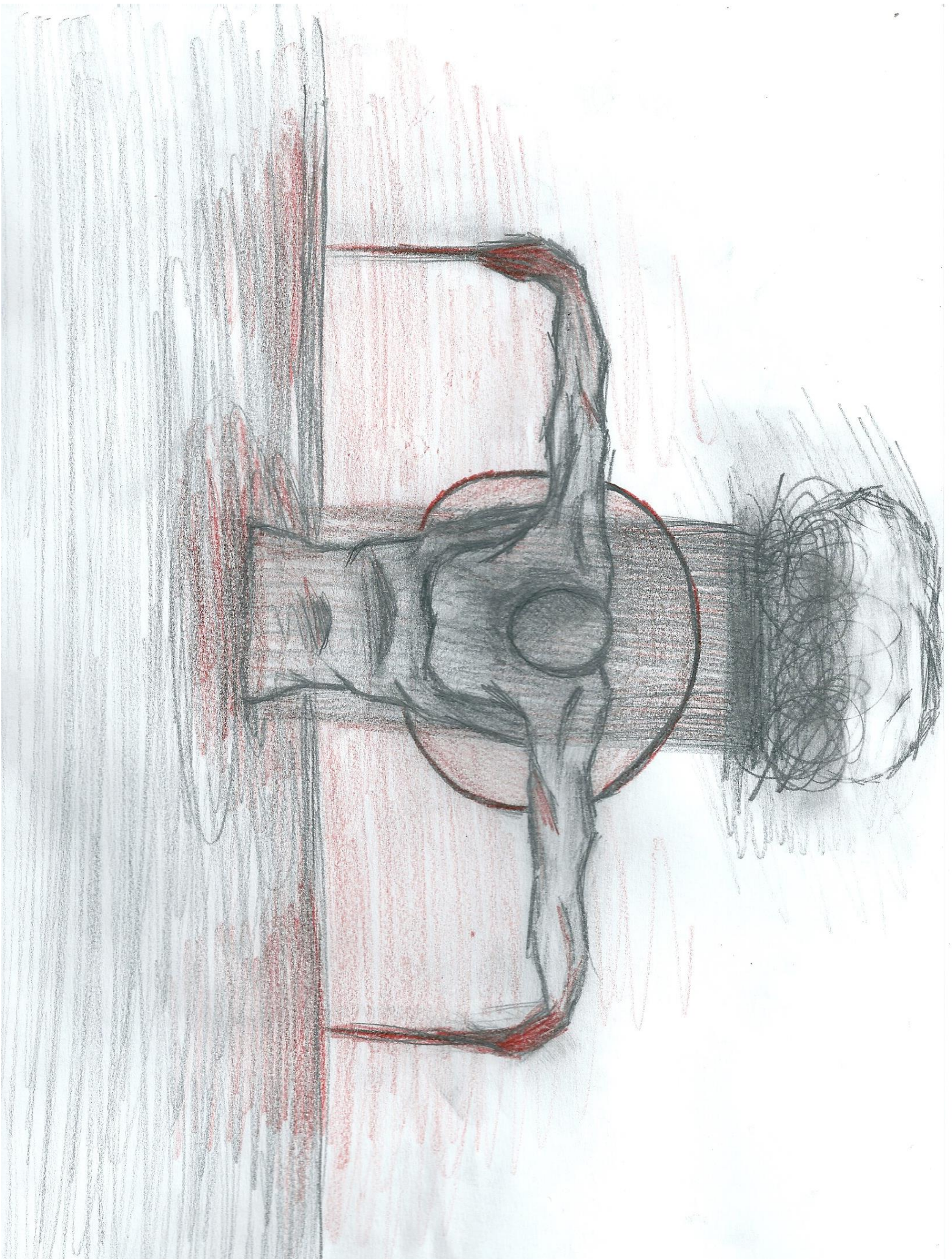
Η

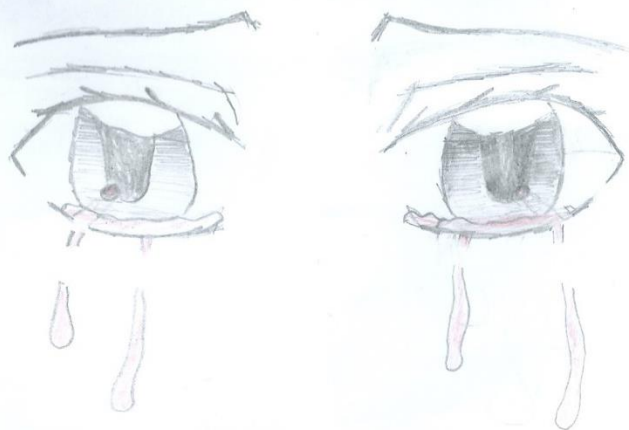
ΧΟΥΝΤΑ

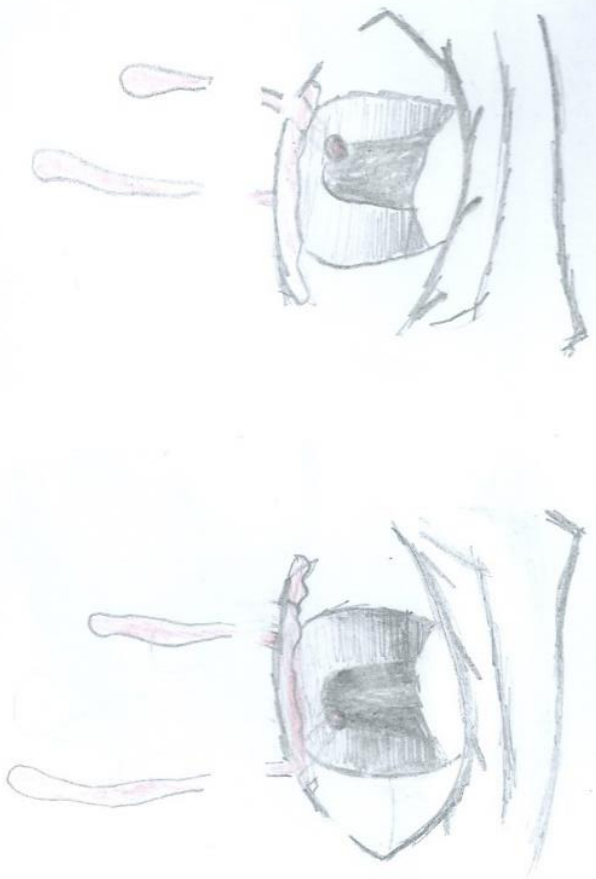
Μυρτώ Βασιλείου Γ΄1

1967-1974

Γιάννης Σαμαράς Γ'3

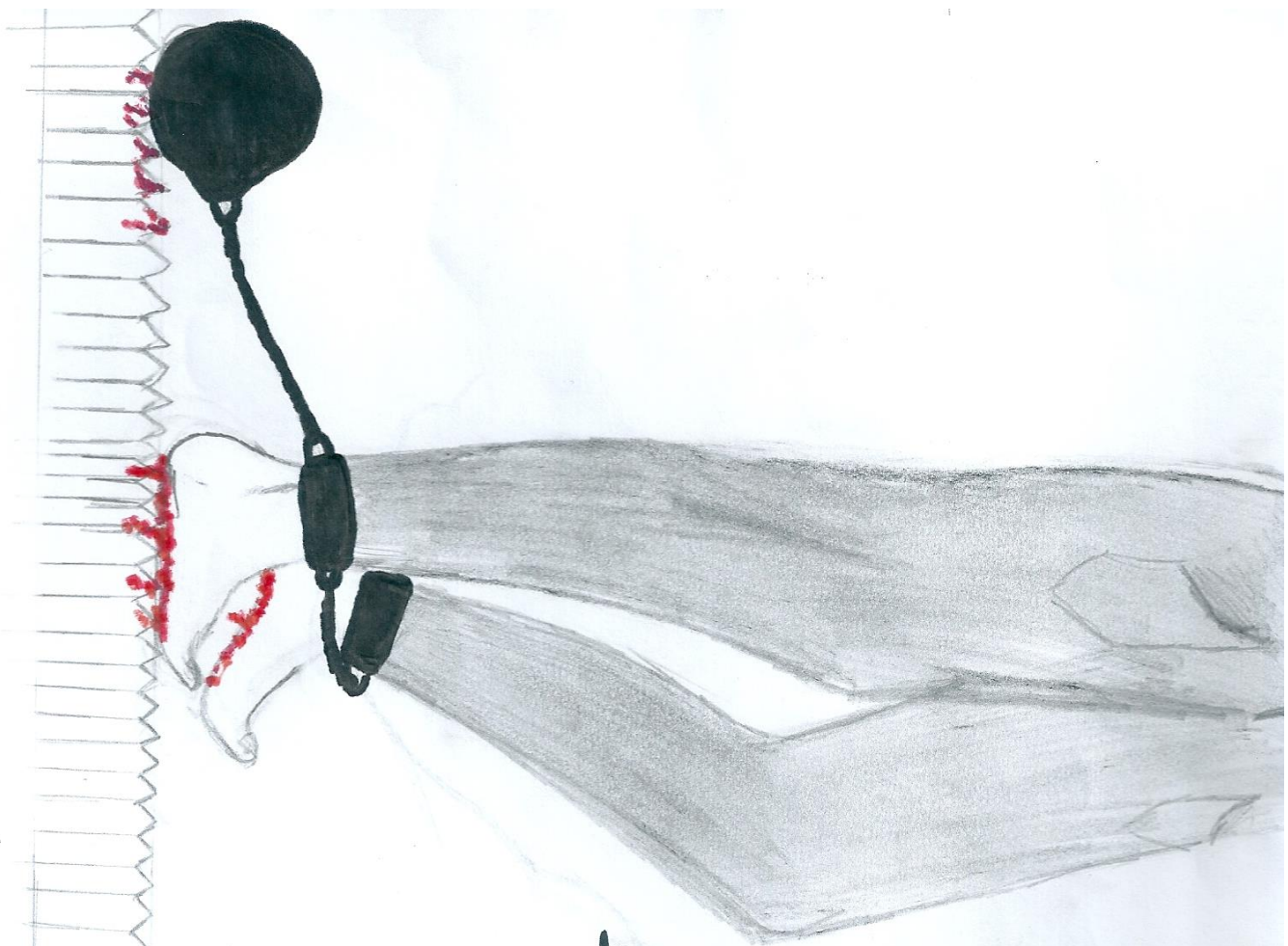

1963-1974

Μιχάλα Παπαντωνοπούλου Γ΄3

ΝΕΟ ΦΟΡΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

« Επί Ασπαλάθων...»

– Τι μπορεί να μου θύμισε τον Αρδιαίο εκείνον;

Μια λέξη στον Πλάτωνα θαρρώ, χαμένη στου μυαλού τ' αυλάκια·

τ' όνομα του κίτρινου θάμνου

δεν άλλαξε από εκείνους τους καιρούς.

Το βράδυ βρήκα την περικοπή:

«Τον έδεσαν χειροπόδαρα» μας λέει

«τον έριξαν χάμω και τον έγδαραν

τον έσυραν παράμερα τον καταξέσκισαν

απάνω στους αγκαθερούς ασπάλαθους

και πήγαν και τον πέταξαν στον Τάρταρο, κουρέλι».

Έτσι στον κάτω κόσμο πλέρωνε τα κρίματά του

ο Παμφύλιος Αρδιαίος ο πανάθλιος Τύραννος.

31 του Μάρτη 1971

Γ. ΣΕΦΕΡΗΣ

ΚΑΤΟ Η ΧΟΥΝΓΑ

Το ζήτημα δεν είναι να είσαι αιχμάλωτος

Το ζήτημα είναι να μην παραδίσεις.

NAZIM XIKMET